

Κόρησσα. Παραληρεί.

Ματθίλδη. Τὴν χεῖρα δός μοι . . . κάθησον
ἐγγὺς μου . . . φίλε ποθητέ . . .

Φιλανθρωπινός, εισορμῶν

Θρηνήσατε!

ὁ Δοῦξ ἐτρώθη θανασίμως.

Κόρησσα

Νῦν τὸ πᾶν

τετέλεσται.

Φιλανθρωπινός. Ὡς κλύδων ἀπροσμάχητος
ἐπιπесῶν τὰς τάξεις ἐδεκάτισεν
ὁ Δοῦξ τῶν εἰσβαλόντων· ἤδη ἔφευγον
οἱ πλείστοι, τὴν Καδμείαν καταλείποντες,
ἐνῶ ἀναδαρροῦντες οἱ ἡμέτεροι
καὶ αὖθις ἀκαδέκτως ἐπετίθεντο.
Ἄλλ' αἰφνης βέλος δεξιῶς ἐκτοξευθὲν
ἐπάγη εἰς τὸ στήθος τοῦ Λασκάρεως,
καὶ τότε πλέον ὅλα . . .

(Ἐπιφαίνεται ὁ Λάσκαρις ἀφ' ἐνὸς ἐπὶ τοῦ Στρατηγοπού-
λου καὶ ἀφ' ἐτέρου ἐπὶ τῆς σπάθης αὐτοῦ ἐρειδόμενος
καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ἀκολουθούμενος.)

Κόρησσα.

Σίγα, ἔρχεται.

(πρὸς αὐτὸν βαίνουσα)

Ὡ συμφορά!

Λάσκαρις.

Ὁ βίος δρᾶμα οἰκτιστον,
ὦ φίλη. Νῦν τὰ πάντα καταπαύουσι.

Καὶ ἡ Ματθίλδη; . . .

Κόρησσα

Βαθυδὸν ἀνένηψεν

ἐκ τῆς λιποθυμίας, ἀλλ' εἰς λήθαργον
παράδοξον πλανᾶται.

Ματθίλδη, ὡς ἐν ὄνειρῳ.

Δός τὴν χεῖρα σου,

ἐγγὺς μου, Μιχαήλ μου, αὖθις κάθησον!

τὴν κεφαλὴν μου ἄφες εἰς τὸ στήθος σου.

(ὁ Λάσκαρις, τῇ βοηθείᾳ τοῦ Στρατηγοπούλου, κλίνει
ἐγγὺς αὐτῆς.)

Λάσκαρις. Ἴδού με, τριςφιλάτη.

Ματθίλδη ἐν ἐκστάσει.

Τί παράδοξον,

ὀλοσχερῶς ἰάθην· καὶ τὸ ἔσχατον

τοῦ ἄλγους ἵχνος ἐντελῶς ἐξέλειπε.

Ἐλθέ, ὦ φίλε τῆς ψυχῆς μου ποθητέ!

Τὰς δροσερὰς ὁάσεις βλέπεις; Σπεύσωμεν.

Ἐκεῖ φλοισβοῦσι κρυσταλλώδη νάματα
καὶ μυρεμφόροι εἰς τοὺς κλώνους ζέφυροι
αἰιδαλῶν λειμῶνων ἀναπαύονται·

ἐκεῖ ὁ ἔρως φλογερός, ἀνέσπερος.

Σὲ ἀγαπῶ· τὰ χεῖλη δός μοι . . .

(Ἀσπάζεται αὐτὸν ἐπὶ τοῦ στόματος καὶ καταπίπτει νεκρά.)

Λάσκαρις.

Ἄγγελε!

Ματθίλδη! Μάτην πλέον· ἀνεπέτασε

τὰς ἀκηράτους ἢ ψυχὴ σου πτέρυγας.

Ἐπαληθεύει τὸ στυγνὸν προαἰσθημα.

Ἀνάμεινόν με πρὸς στιγμὴν καὶ στρώσόν μοι
τὴν νυμφικὴν παστάδα εἰς τὸν τάφον σου.

(Μετὰ κόπου ἀνεγειρόμενος)

Ὁ Ἕλλην Δοῦξ, Ἀθῆναι, θνήσκει. Δέχθητε

τὸν ἔσχατόν μου ἀσπασμόν.

(Ἀσπάζεται τὰς πτυχὰς τῆς σημαίας, ἣν κρατεῖ εἰς τῶν
παρισταμένων καὶ καταπίπτει νεκρός. Πάντες κλίνουσιν
ἐν ἀπογνώσει τὸ γόνυ καὶ ὁ σημαιοφόρος καλύπτει αὐ-
τὸν διὰ τοῦ ἐθνικοῦ συμβόλου.)

Στρατηγόπουλος.

Κατέλιπε.

Τὴν γῆν ὁ ἥρως καὶ τραυθεῖσα μετ' αὐτοῦ

ἢ ἀνεξαρτησία ἐτελεῦτσε.

Θρηνήσατε, ὦ δοῦλοι, δάκρυ πύρινον

καὶ τὰς ρομφαίας ἐν τῷ σκότει θίγετε!

(Καταπετάννυται ἡ αὐλαία.)

Τοιοῦτον τὸ ἀληθῶς ἔσοχον τοῦτο ἔργον, ἐσμέν δὲ
πεπεισμένοι ὅτι πάντες οἱ διεξεληθόντες τὴν βραχεῖαν
ἡμῶν ἀνάλυσιν ὑφ' ἐνὸς ἰδίως διαφλέγονται πόθου, ἵνα
ἴδωσιν αὐτὸ προσεχῶς ἐπὶ μεγάλης τινὸς σκηνῆς διδασ-
κόμενον.¹

¹ Αὐτὸς ὁ Β. Σαρδοῦ ἐν ἐπιστολῇ, ἣν ἀπερῶνεν εἰς τὸν συγ-
γραφέα ἐκ Νικαίας τῇ 1. Φεβρουαρίου 1885, ἀναγνώριζε τὰς σπανίας
ἀρετὰς τοῦ δευτέρου αὐτοῦ δράματος, τῆς Θεοδώρας. »Ὅλον μῆνα
κατηνάλωσα, λέγει, ὅπως τῇ βοηθείᾳ τοῦ Λεξικοῦ ἀναγνώσω τὸ ἡμέ-
τερον ἔργον, καὶ εἰμι πλήρης θαυμασμοῦ ἐπὶ τῇ δυνάμει καὶ ἀκριβεῖα
μεθ' ἧς διεγράφησαν τὰ δρώοντα πρόσωπα, ἐπὶ τῇ ἐξόχῳ δραματικῇ
πλοκῇ καὶ τῇ ἐκτάκτῳ ὄντως καλλονῇ τῆς ὅλης συνθέσεως.« Ἐτερος
Γάλλος, ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Miller, γράφων ἐν τῷ Journal des Savants
περὶ τῶν δύο ὁμωνύμων δραμάτων, λέγει ὅτι ἀδικὸς ἀποβαίνει πᾶσα
παραβολή, καθόσον ὁ Σαρδοῦ ἐγραψεν ἀφορῶν εἰς τὴν ἐπὶ τῆς σκη-
νῆς ἐφήμερον ἐπιτυχίαν, ἐνῶ τὸ ἔργον τοῦ Κ. Ραγκαβῆ τυγχάνει προὐδὸν
μακρῶν μελετῶν καὶ βαθείας γνώσεως τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ.
Ὁρατῖαν περὶ τοῦ αὐτοῦ ἔργου πραγματεῖαν ἐδημοσίευσε καὶ ὁ Κος Κ.
Gidel, Πρότασις τοῦ Λυκείου St. Louis, ἐν τῇ Revue Générale τῆς 15.
Δεκεμβρίου 1884, ἀποφαινόμενος ὅτι ὁ ποιητὴς αὐτοῦ κέκτηται πάντα
τὰ προσόντα ἐπιφανοῦς δραματοῦργου. Τὴν γνώμην ταύτην συμπερί-
ζονται καὶ πλείστοι ἕτεροι τῶν πρωτεύοντων Ἑλληνιστῶν καὶ φι-
λολόγων τῆς Ἑσπερίας, ἐν οἷς ὁ Graves, ὁ Vogt, ὁ Boltz, ὁ Sanders,
ὁ Telfy, ἀπονέμοντες συνάμα θερμοὺς ἐπαίνους καὶ εἰς τὴν περικαλλῇ
γλώσσῳ, ἧτις ἀποτελεῖ ἰδιάζον τοῦ συγγραφέως πλεονέκτημα. Ἀρί-
στην περὶ τῆς Αὐτοκρατείας Θεοδώρας μελέτην ἐπὶ τῇ ἀφορμῇ τῶν
δύο δραμάτων ἐδημοσίευσε καὶ ὁ Ἑρρίκος Houssay ἐν τῇ Ἐπιθεωρήσει
τῶν δύο Κόσμων τῇ 1. Φεβρουαρίου 1885, ἐνὶ δὲ λόγῳ τοσοῦτον
ἐποίησε θόρυβον τὸ ἐν λόγῳ ἔργον καὶ τοσαῦτα ὑπὲρ τὰ περὶ
αὐτοῦ δημοσιευθέντα, ὥστε περὶ τῆς κριτικῆς ταύτης φιλολογίας ἐγράφη
ἰδιαίτερα μελέτη ὑπὸ τὸν τίτλον »Ἡ Θεοδώρα παρὰ τοῖς ξένοις« ἐν
τῇ Ποικίλῃ Στοᾷ τοῦ 1886. Ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν κρίσεων προεξάρχει
ἡ τοῦ πολλοῦ Θεαγένους Λειβαδᾶ ἐν ἐπιφυλλίδι τῆς »Ἡμέρας.«
Ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ »Ἡρακλείου« πολλὰ ἐγράφησαν καὶ δίκαια ἐν τοῖς
περιοδικοῖς τῆς Ἑσπερίας, οὐδεμία δὲ ἀμφιβολία ὅτι ἡ αὐτὴ τὴν ἀνα-
μείνει καὶ τὴν Δουκίσσαν τῶν Ἀθηνῶν.»

ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΜΕΤ' ΑΛΛΗΛΩΝ.

Μυθιστόρημα ὑπὸ Ἐρμάννου Χαίβεργ.

(Τέλος.)

Ὅλιγας τινὰς ἑβδομάδας μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Καῖῦ ἡ Μερ-
τσέδες εἶχεν ἀναλάβῃ τὰς δυνάμεις τῆς ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἠδυνήθη
νὰ δεχθῇ τὴν πρόσκλησίν του καὶ νὰ μεταβῇ εἰς Δρόννιγγχαφ. Τὴν
πρόσκλησιν δὲ ταύτην ἐδέχθη τοσοῦτω προθυμότερον, καθ' ὅσον
ὁ Βόμστωρφ ἐμελλε ν' ἀπαγγεῖλῃ τι ἐκ τοῦ Σαῖξπέρου, ἡ δὲ Μερτσέδες
εἶχε μεγάλην συμπάθειαν πρὸς τὸν Βόμστωρφ.

Ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλία ἐφαίνετο κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας
τοῦ Καῖῦ ἀναλαβοῦσα τὴν ἰσορροπίαν τῆς ψυχῆς αὐτῆς, διότι ἐφέρετο
ἤδη μετριωτέρα καὶ προσηνεστέρα πρὸς τὴν Μερτσέδες καὶ πρὸς
τὴν Καρμελίταν. Βεβαίως ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας αὐτῆς οὐδὲν
εἶχε μεταβληθῇ. Συμπάσεις, αἰνιγες ὠφειλὸν νὰ ἐπενεργήσωσι πρὸς
μετριασμόν καὶ ἀναχαίτισιν τῶν παθῶν τῆς, ἐμείναν ἄνευ ἐπιδράσεως,

μᾶλλον δὲ ἐκραταίωσαν τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς καὶ ἐπηύξησαν τὴν ὑποκριάν της. Μῖσος καὶ πλεονεξία ἦσαν τὰ κρατοῦντα τῆς ψυχῆς αὐτῆς πάδη.

Ὅτε πρὸ τοῦ δείπνου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ἐστίασεως ἡσυχολεῖτο περὶ τινος προετοιμασίας, ἤκουσεν ἐκ τοῦ παρακειμένου δωματίου τὴν συνδιάλεξιν τῶν κυριῶν καὶ διέκρινεν ἰδίᾳ τὴν δυνατὴν φωνὴν τοῦ Βόμστωρφ, ὅστις ἀνεμίγνυε κατὰ τὴν συνήθειάν του εἰς τὴν ὁμιλίαν του ρητὰ τινα ἐκ τοῦ Σαῖξπέρου. Κατὰ τὴν δὲ συνέπασε ν' ἀπαγγεῖλῃ ἀκριβῶς γνωμικὰ τινος, τὰ ὅποια ἤρμοζον προσφυστάτα εἰς τὴν Κλεμεντίναν Ἰουλίαν καὶ ἐφαίνοντο ὡσεὶ ἐξέπιττες δι' αὐτὴν πεποιημένα. Ἡ γυνὴ συνέτεινε τὴν προσοχὴν της καὶ ἤκροατο:

«Πάν ὅτι ἐπιδορθώνεται, μπαλῶνεται μόνον. Ἀρετὴ, ἡ ὁποία σφάλλει, εἶνε ἀνακατωμένη μὲ ἀμαρτίαν — λέγει ὁ Σαῖξπέρους, ἐν τῇ κωμῳδίᾳ «Ὅτι θέλετε.» Καὶ ὁ Ἀρλέτος λέγει: Τὸ σημειῶναι ὅτι, ἀνδρῶπος εἰμπορεῖ νὰ μειδιᾷ πάντοτε, καὶ ὅμως νὰ εἶνε παλὴ ἀδρῶπος» —

Μετὰ τὸ δείπνον ὁ Βόμστωρφ ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὸ βιβλίον του καὶ ἀνέγνωσε μεγαλοφώνως τὴν σκηνὴν ἐκείνην ἐκ τοῦ «Βασιλέως Ἰωάννου» τὴν μεταξὺ τοῦ νεαροῦ Πλαγταγενέτου καὶ τοῦ Οὐβέρτου, ἐν ᾧ ὁ τελευταῖος οὕτως μέλλει κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ βασιλέως νὰ τυφλωσῇ τὸν πρίγκηπα.

Ὁ ἐπιστάτης, ὅστις ἦτον φασάτως προσκεκλιμένος, καὶ ὁ ὅποιος οὐδέποτε εἶχεν ἀκοῦσῃ τι ἐκ τοῦ Σαῖξπέρους, ἐξέφρασε τὸν ἐνδοσυσμὸν, ὃν ἐνέπνευσεν αὐτῷ ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Βόμστωρφ, καὶ μεταξὺ τῶν παρισταμένων ἠγέρθη μετ' ἰσῆς ἐπιδοκιμασίας ζωηρὰ συνδιάλεξις, ἐν ᾗ ὁ Βόμστωρφ ἐξῆρε τὴν τεραστίαν ἐντύπωσιν ἣν πάντοτε ἐνέπαιε αὐτῷ ἡ σκηνὴ αὕτη ἐν τῷ δεάτρῳ.

Καὶ ἡ Κλεμεντίναν Ἰουλίαν ἔλαβε μικρόν τι μέρος εἰς τὴν ὁμιλίαν, ἀλλ' ὁ νοῦς αὐτῆς δὲν ἦτο ἀφασισμένος εἰς τὸν ποιητὴν καὶ εἰς τὸ δράμα, ἀλλὰ εἰς τὸ πρόσωπον, ὅπερ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν ὑπέθετε ὡς παριστῶν τὸν πρίγκηπα. Μετ' ἀληθῶς θρηπιδόους ἡδονῆς διελογίζετο τὴν θέσιν τοῦ πρίγκηπος ὅστις ἔμελλε νὰ τυφλωθῇ, εἰς αὐτὴν δὲ τὴν θέσιν ἔθετε μὲ τὸν νοῦν της τὴν Καρμελίταν, καὶ φργίσθη κατὰ τοῦ δημίου, ὅτι συνεκινήθη ὑπὸ τῶν δακρύων τοῦ νεανίου.

Τόσον ζωηρὰ ἦτον ἡ φαντασία αὐτῆς τῆς γυναικός, ὥστε μετετίθετο ἐντελῶς εἰς τὰ ἀναγινωσκόμενα καὶ ἔβλεπε ταῦτα ὡς πραγματικῶς γινόμενα, καὶ ἐφαντάζετο ἑαυτὴν ὡς δῆμιον, φθοῶσαν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἰδίου της τέκνου τὰ πεπυρακτωμένα. Οὐδεὶς οἶκτος, οὐδὲν ἴχνος μεταμελείας ἀνέβαιναν ἐν τῇ καρδίᾳ της. Ἰ, σθάνετο μόνον κορεσμένον, ἱκανοποίησιν.

Ὅτε ἡ Καρμελίτα ὀλίγας στιγμὰς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἰθούσαν ὅπως εὐχρηστὴ καλὴν νύκτα εἰς τοὺς γονεῖς της καὶ εἰς τὴν λοιπὴν συναναστροφὴν, ὅτε ἔφθασεν εἰς τὴν Μερτσέδες καὶ ἐπανειλημμένως ἡσπασθῇ αὐτὴν μετὰ τρυφερότητος, ἡ Κλεμεντίναν Ἰουλίαν ἰδοῦσα καὶ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Καῖῦ ἐξωγραφημένην τὴν χαρὰν ἐπὶ τῆς ἀγάπῃ τῆς θυγατρὸς του πρὸς τὴν Μερτσέδες, παρατηρήσασα δὲ καὶ βλέμματά τινα ἀνταλλαχθέντα μεταξὺ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς ἐκφράζοντα οὐχὶ στιγμιαῖον τι ζωηρόν συναίσθημα, ἀλλὰ, ὡς ἐνόμισε, κρυφίαν τινὰ καὶ διαρκὴ συμπάθειαν καὶ ἀγάπην, τοσοῦτον συνετραχῆθη ὑπὸ τοῦ σφοδροῦ πάθους τῆς ζηλοτυπίας καὶ ὑπὸ τοῦ μίσους ὅπερ κατεῖχε τὴν καρδίαν της ἀπὸ τοσοῦτον χρόνον, ὥστε τὴν στιγμὴν ταύτην ἔλαβε στερεὰν καὶ ἀμετάκλητον ἀπόφασιν νὰ ἐκτελέσῃ τὰ καταχθόνια σχέδιά της, νὰ ἐκδικηθῇ τὴν Μερτσέδες καὶ νὰ ἄρῃ ἐκ τοῦ μέσου ἀπᾶς διὰ παντὸς τὴν Καρμελίταν.

Τῷρᾳ πλέον ἡ Κλεμεντίναν Ἰουλίαν δὲν ὠπισθοχώρει ἐντρόμος ἀπέναντι τῆς ιδέας ἐνὸς κακουργήματος.

Ἐξω ἐν τῷ ἀνδρὶ τοῦ Δρόννιγχαφ ἀνοίγοντο αἱ κάλυκες τῶν δένδρων καὶ ἐξῆνδον ἐν ὅλῃ αὐτῶν τῇ μεγαλοπρεπείᾳ, καὶ ὀλόκληρος ἡ φύσις ἀνευέζετο, καὶ ἡ γῆ ἀνέπεμπε τὴν ἀρωματώδη πνοὴν τῆς ἀναγεννήσεως της. Θερμὴ ζωὴ ἐκίνει καὶ ἐνεψύχουα πάντα δα ἡδύνατο νὰ ἴδῃ ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἀνθρώπου. Μαλακαὶ αὖραι ἔπνεον ἡρέμα ἀνὰ τοὺς λευμῶνας καὶ τοὺς ἀγρούς καὶ εἰσέδουν εἰς τὰ βάθη τῶν δασῶν. Αἱ πηγαὶ τοῦ ὕδατος ἐκελάρυζον, τὰ τελευταῖα λείψανα τῆς χιόνος ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τοῦ ἐδάφους εἶχον πρὸ πολλοῦ ἀφανισθῇ ὑπὸ τῶν θερμῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἀφεγγὴς νύξ ἐβόηθει τὴν ἀνάστασιν τῆς φύσεως, ἐνισχύουσα καὶ κραταίωσα διὰ τῆς ἡσυχίας τὰς παλαιούσας δυνάμεις.

Καὶ ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς ταύτης ἀναγεννήσεως, ἐν μέσῳ τῆς ζωῆς καὶ κινήσεως ἥτις ἐσήμαινε τὴν ἀνάστασιν ταύτην τῆς φύσεως,

ὁ θάνατος ἀφῆρπαζεν ἀνηλεῶς μίαν ζωὴν ἐν τῷ ἄνθει τῆς νεότητος. Διὰ τελευταίαν φορὰν ἡ Μερτσέδες εἶχεν ἰδῇ τὸ δάσος καὶ τοὺς λευμῶνας τοῦ Δρόννιγχαφ. Διὰ τελευταίαν φορὰν εἶχεν ἀναπνεύσῃ τὸν ἀέρα τῆς γωνίας ταύτης τῆς γῆς, ἣν τοσοῦτον ὑπερηγάπα. Κατὰ τὴν ἰδίαν ἐκείνην νύκτα κατελήφθη ὑπὸ φοβερᾶς δυσπνοίας, εἴτα δὲ ἐπηκολοῦθησεν ἐπανειλημμένη ἀίμοπτυσία καὶ μεγάλη ἀδυναμία καὶ ἐξάντλησις, εἰς ἣν δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιστῇ.

Ὁ Καῖῦ λαβὼν κατὰ τὸ ἀπόγευμα τὴν φοβεράν ταύτην ἀγγελίαν ἀμέσως διέταξε νὰ ζευξῶσι τὸν ἵππον του καὶ μετέβῃ ὡς ἀστραπὴ ταχὺς εἰς τὴν πόλιν Σ. Ἐπεσκέφθη ἀμέσως τὸν ἱατρὸν ἐν κατοικίᾳ του καὶ ἀπηθύνεν αὐτῷ ἀλλεπαλλήλους ἐρωτήσεις μετ' ἀκρατῆτος ἀνησυχίας — μεταξὺ ἄλλων, ἂν εἶνε εἰσέτι δυνατόν νὰ πεμψθῇ ἡ Μερτσέδες πάλιν εἰς μεσημβρινὰ κλίματα. Ὁ ἱατρὸς ἀπήντησεν ὅτι δὲν εἶνε ἀπολύτως ἀδύνατον, ἐν τοῦτοις ὅμοις λίαν ἀπίθανον. Ὅπως δὴποτε δὲ ἡ μεταβάσις τότε μόνον θὰ ἡδύνατο νὰ γείνη, ἂν ἡ κόμῃσα ἀνελάμβανε πάλιν τὰς δυνάμεις αὐτῆς μέχρις ἐκείνου βαθμοῦ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ κατάστασις αὐτῆς εἶνε τοιαύτη ὥστε περὶ ταξιδίου οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ γείνη. «Καὶ ἂν θέλετε, τιμῶς καὶ εὐκρινῶς νὰ σᾶς ἀποκριθῶ» προσέειπεν ὁ ἱατρὸς, «δὲν δύναμαι νὰ σᾶς ὑποσχεθῶ ἀπολύτως καμμίαν βοήθειαν. Ὁ Καῖῦ, ὁ ἥσυχος καὶ φρόνιμος ἀνὴρ, ἔχασεν ἐντελῶς τὴν ἀταραξίαν του καὶ ἦτο σχεδὸν ἐκτὸς ἑαυτοῦ. Πρὶν ἡ μεταβίβῃ εἰς τὴν κατοικίαν τῶν Σλειςβεν, ἐξῆλθεν εἰς τὸν κήπον τοῦ ξενοδοχείου, ἐν ᾧ κατέλυε συνήθως, καὶ ἐν τῇ ἡρεμίᾳ τῆς φύσεως προσεπάθησε νὰ συμμαζεῖσθαι τὰς ιδέας του.

Οὐδὲν μέσον, οὐδὲν ἀπολύτως μέσον ὑπῆρχε λοιπόν; Ἐμελλε λοιπόν νὰ ἀληθεύσῃ, ὅτι ἐκείνη, ἐκείνη ἡ κόρη δὲν θὰ ἦτο πλέον μεταξὺ τῶν ζώντων; ἡ Καρμελίτα ἔμελλεν ὅσον οὕτω ν' ἀπολέσῃ τὴν μόνην φίλην της, τὴν ἀληθινὴν της μητέρα, τὴν δευτέραν ἀληθῆ μητέρα της; Καὶ αὐτὸς δὲν ἔμελλε πλέον ν' ἀκοῦσῃ τὴν φωνὴν τῆς Μερτσέδες, οὔτε νὰ βλέπῃ πλέον τὸ ἀγγελικὸν της μεῖδιμα, ὅπερ κατίστα αὐτὸν εὐτυχῇ:

Ἴσως, ἴσως ὑπῆρχεν εἰσέτι ἐλπίς βοηθείας! Ἐκρεπε νὰ γείνωσι τὰ πάντα πρὸς σωτηρίαν της!

Ὁ Καῖῦ ἀπεφάσισε νὰ τηλεγραφῇ εἰς ἓνα τῶν περιφημοτάτων ἱατρῶν τοῦ Ἀμβούργου καὶ νὰ τὸν καλέσῃ ἀμέσως παρὰ τὴν κλίνην τῆς ἀσθενούς.

Καὶ ἔπειτα, ὅταν ἡ Μερτσέδες ἤθελεν ἀναλάβῃ ἱκανὰς δυνάμεις ὥστε νὰ ταξιδεύσῃ, τότε αὐτὸς ὁ ἴδιος θὰ τὴν συνῴδευε εἰς τὸ ταξίδιον — καὶ θὰ τὴν ἔφερεν εἰς Μαδεῖραν καὶ θὰ ἐλάμβανε μαζὴ καὶ τὴν Καρμελίταν, καὶ ἴσως μετὰ τινα ἔτη ἡ Μερτσέδες θὰ ἐπιστρέφεν ἐντελῶς, ὑγιής. Θὰ ἐδυσαίεζε τὰ πάντα — μόνον αὐτὴν νὰ μὴ χάσῃ.

Ὁ Καῖῦ ἠλπίζε, διότι ἐπεθύμει. Ἐκρατεῖτο μὲ ὅλην τὴν δύναμιν ἀπὸ τὰς παρηγόρους ταύτας ιδέας, διότι ἡ ιδέα τῆς πραγματικότητος παρέλυε τὴν καρδίαν του καὶ σχεδὸν ὤθει αὐτὸν εἰς ἀπελπισμόν.

Ὅτε ἐπὶ τέλους ἐσηκώθη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ κήπου διευδυνόμενος εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ πενθεροῦ του, συνήντησεν κατ' ὅδον τὸν Βόμστωρφ, ὅστις εἶχεν ἤδη μεταβῇ λίαν πρῶτ' εἰς τὴν πόλιν.

«Ἄ, καλ' ἡμέρα, ἐξάδελφε» ἐφώνασεν ὁ Βόμστωρφ. «Πῶς ἐδᾷ;» Ἀφ' οὗ ἤκουσεν ὁ Βόμστωρφ τὸ αἶτιον καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἐλεύσεως τοῦ Καῖῦ ἐσκυθώπασε καὶ ἤρχισε νὰ θαυπεῖ βραδέως τὴν μακράν του γενεαίαν, βεβουδισμένος εἰς σκέψεις.

Ἀφ' οὗ ἀντήλλαξαν ὀλίγας λέξεις, ἀπεχαιρέτισεν ὁ Καῖῦ τὸν ἐξάδελφόν του, καὶ ἐξηκολοῦθησε ταχέως τὸν δρόμον του πρὸς τὴν κατοικίαν τοῦ πενθεροῦ του.

Τὴν φορὰν ταύτην ὁ Καῖῦ δὲν εὗρε τὴν Μερτσέδες ἐν τῷ ἡλιοφωτιστῷ δωματίῳ, ἐν ᾧ εἶχεν ἀποχωρεῖσθαι αὐτὴν πρὸ τοῦ εἰς Λονδὶνον ταξιδίου του. Ἡ κόρη ἦτο κλινήρης ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτῆς. Αἱ ἀσθενεῖς αὐτῆς χεῖρες μὲ τὰς λεπτὰς κυανοχρόνους φλέβας ἀνεπαδόντο χαλαραὶ ἐπὶ τοῦ μεταξῶτου ἐκασπλώματος, καὶ μὲ ἀπερίγραπτόν τινα ἐκφράσιν τοῦ κατᾶχρου προσώπου της ὑψωσε τὸ βλέμμα πρὸς τὸν Καῖῦ, ὅστις ἵστατο ἐκεῖ ὡς ἀπολελειδωμένος.

«Τῷρᾳ πλέον δὲν θὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολὺ —» ἤρχισε λέγουσα, ὅτε ὁ Καῖῦ ἐκάθισε πλησίον της παρὰ τῇ κλίνῃ καὶ ἐπίεσε τὴν ὕγρὰν αὐτῆς δεξιὰν ἐπὶ τῶν χειλέων του.

«Μὴ κλαίης, μητέρα!» εἶπε παρακλητικῶς, ἰδοῦσα τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς μητρὸς αὐτῆς πληρουμένους δακρύων, καὶ αὐτὴν ματαίως ἀγωνιζομένην ἵνα καταστείλῃ τὴν ἀπειρον θλίψιν της. «Τὴν ὕλειαν δὲν θὰ εἰμποροῦσα πλέον νὰ κερδίσω πάλιν, καὶ καλῆτερον εἶνε γρηγόρος θάνατος παρὰ μακρὰ ἔτη βασάνων. Πόσον καλὸς, πόσον εὐσπλαγχνος εἶσαι, Καῖῦ, ὅπου ἤλθες ἀμέσως!»

Ταῦτα λέγουσα ἠρένισεν αὐτόν. Καὶ τοῦ Καίῦ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ὕγροι ὑπὸ τῶν δακρύων. Ἰδούσα τοῦτο ἡ Μερτσέδες καὶ ἐννοήσασα ὅτι καὶ οἱ περιστοιχοῦντες αὐτὴν ἀπώλεσαν πᾶσαν ἐλπίδα, ἐκάλυψε ταχέως μὲ τὰς λευκὰς χεῖρας τὸ χιονόλευκον πρόσωπόν της, ὅπερ ἦδη προσέλαβεν ἐλαφρὸν ἐρύθημα, προάγγελον τοῦ θανάτου, καὶ ἐξερράγη εἰς σπαραξικαρδίους λυγμούς.

Οὐδεὶς φθόγγος, πλὴν τῶν λυγμῶν τῆς κόρης, ἠκούετο ἐν τῷ δωματίῳ. Τὸ πένθος τοῦ θανάτου ἐφέρετο ἦδη μὲ μακροὺς καὶ μαύρους πέπλους ἐν τῷ δωματίῳ καὶ ἐμπόδιζε σχεδὸν καὶ αὐτὴν τὴν ἀναπνοὴν τῶν ἐν αὐτῷ παρισταμένων.

Ἄλλ' ἐν τῷ παρακειμένῳ δωματίῳ ἠκούετο ἦδη ζωὴ καὶ εὐθυμία. Ἦτο ἡ εὐθυμία κινήσις τοῦ καναρινίου, ὅπερ ἐσκίρτα θορυβῶδως ἐν τῷ κλωβῷ του, καὶ ἔφα τῇ εἰσόδῳ τοῦ ἀπλētu ἡλιακοῦ φωτός εἰς τὸ εὐρύ δῶμα, ἤρξατο τονίζον τὰς εὐθύνους μελωδίας του. Ὡς βέβηλόν τι καὶ ἀνόσιον ἠκούετο ἡ ἀθάνα αὐτὴ φθὴ ἐν τῇ βαθεῖᾳ σιγῇ τοῦ ἀμετρήτου ἄλγους. Ὁ Καίῦ ἠγέρθη ὅπως μετρίασεν τὸν θόρυβον.

»Μὴ, παρακαλῶ. Ἀφῆσέ το νὰ τραγουδῇ. Ὅταν ἀκούω τὸ ᾄσμα του, λαμβάνω νέας ἐλπίδας. — Ἐγὼ λοιπὸν εἶμαι ὀλιγώτερον ἀξία νὰ ζῶ παρὰ αὐτὸς ὁ μικρὸς πτερωτὸς αἰοδός; Αὐτὸς ζῇ καὶ χαίρεται τὴν ζωὴν του, καὶ ἐγὼ — ἐγὼ —.»

Πάλιν ἐκάλυψε τὸ κατὰλευκον πρόσωπόν της καὶ ἐξερράγη εἰς δάκρυα καὶ λυγμούς.

»Παιδί, μου, ἀγαπητό μου παιδί, κόρη μου!« ἐψιθύρισεν ἡ μήτηρ τῆς Μερτσέδες, κυριευομένη αὐτῆς ὑπὸ τῆς θλίψεως, ἠσούχασε, παιδί μου, μὴ ὀμιλῇς πολὺ. Ἐμεῖς πηγαίνουμε. Πρέπει νὰ μένης ἡσυχῇ, ἔχεις ἀνάγκη ἀναπαύσεως. Πᾶσα συγκίνησις εἶνε δηλητήριον διὰ σέ.»

Ταῦτα λέγουσα ἡ γηραιὰ κόρη εὐερεσε τῷ Καίῳ, νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ ἔξω.

»Ὅχι, μὴ φύγετε!« εἶπεν οἱ Μερτσέδες ἰκετευτικῶς, μὲ ἐρυθρὸς ὑπὸ τῶν δακρύων ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ βλέμματα ἐπαισύνοντα τὴν συγκίνησιν καὶ τὸν οἶκτον. »Δὲν μὲ βλάπτει ἡ ὀμιλία. Ἀκριβῶς τῶρα ὅπου εἶδετε πλησίον μου αἰσθάνομαι ὅτι εἶμαι καλῆτερα, — ναι, τόσο καλὰ, ὥστε δὲν αἰσθάνομαι πλέον κανένα πόνον. Μόνον ἡ ἐρημία, ἡ ἀπομόνωσις, ἡ σκέψις μὲ ἀπελπίζει. Μὴ φεύγετε.»

Ἄλλ' ἐκεῖνοι ἐξήλθον καὶ ὑπεσχέθησαν νὰ ἐπιστρέψωσι ταχέως. Ἡ Κόρησα ἀνέμνησε τὴν κόρην ὅτι εἶνε ὥρα νὰ λάβῃ τὸ ὑνωτικόν, ὅπερ ὁ ἱατρὸς εἶχε διατάξῃ, διὰ νὰ φέρῃ πρὸ πάντων ἡσυχίαν εἰς τὴν ἀσθενῆ μετὰ πᾶσαν σφοδρὰν συγκίνησιν. Ἡ Μερτσέδες ὑπῆκουσε καὶ ἐνέδωκε.

Καθ' ἐκάστην ἡμέραν ὁ Καίῦ ἐστελλεν ἄνθη εἰς τὴν Μερτσέδες. Καθ' ἐκάστην πρωΐαν καὶ περὶ τὸ ἀπόγευμα ἴσταντο ἐπὶ τῆς τραπέζης παρὰ τῇ κλίνῃ τῆς ἀσθενούς ὥραια εὐδαλίστατα ῥόδα λευκά, κίτρινα καὶ ἐρυθρά. Καὶ καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἤρχετο αὐτὸς ὁ ἴδιος περὶ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος καὶ προσεπάθει διὰ παρηγόρων καὶ εὐθυμῶν λόγων νὰ φαιδρύνῃ καὶ ἐνθαρρύνῃ τὴν ἀσθενῆ.

Ἀναμνησκεν αὐτὴν πᾶσας τὰς χαρὰς καὶ πᾶσας τὰς εὐτυχεῖς ὥρας τοῦ βίου της. Ἡ κόρη ἀνεμνήσκετο τῶν μετ' αὐτοῦ περιπτῶν, τῶν μετ' αὐτοῦ συνδιαλέξεων. Αἱ λαμπραὶ εἰκόνες τῶν μεσημβρινῶν χωρῶν ἐφαίνοντο πάλιν ἐνώπιόν της, ὁ γλυκὺς ἀήρ ἐμάλασσε τὰ ἀσθενῆ της στήθη. Ἦσθάνετο ὥσαντι ἀνεκτᾶτο τὰς δυνάμεις, τὴν ὑγίαν της.

Συχνάκις ἐμεῖδεν ἡ Μερτσέδες καὶ τὸ πρόσωπόν της ἀπῆσπραπεν αἰγλὴν τινὰ φαειρότητος, εἰς τὰς περιγραφὰς ταύτας τοῦ Καίῦ. Αὐτὸς ὁ βίος, τῶρα ὅπου ἦτο ἀσθενὴς καὶ ἐλάμβανε τὰς καθημερινὰς ταύτας ἐπισκέψεις τοῦ Καίῦ, τῇ ἐφαίνετο ὁ λαμπρότατος καὶ εὐδαίμων βίος, ὃν ἡδυνάτο ποτε νὰ διαγάγῃ. Ὅσάκις ὁ Καίῦ ἀπῆρχετο, ἡ ἐλπίς τῆς αἰριον ἐπανόδου του ἐτήρει αὐτὴν φαειρὰν καὶ περιχαρῇ. Ὅσάκις δὲ ὁ Καίῦ ἤρχετο, καταλεμβάνετο ὑπὸ συναισθήματος ἀνεκφράστου χαρὰς καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν ζωὴν. Καὶ ὅμως ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐξησθενοῦτο, καὶ μόνον οἱ παρήγοροι λόγοι τῶν περιστοιχούντων αὐτὴν, τοὺς ὁποίους λόγους ἐπίστευε τῶρα διότι ἤλπιζε, ἐτήρουν αὐτὴν ἐν τῇ ζωῇ καὶ ἀπέργον τὸν θάνατον.

Μετὰ τινὰς ἐβδομάδας, καθ' ἃς ἡ πάσχουσα ἐνόησε ἰσθάνετο προσωρινὴν τινὰ καλλιτέρευσιν ἄλλ' ἔπειτα πάλιν ἐχειροτέρευεν, ὁ Καίῦ εἰσελθὼν ὡς συνήθως εἰς τὸ δωμάτιον ἐπλησίασεν ἀθροῦς πρὸς τὴν κλίνην τῆς ἀσθενούς καὶ ἐψιθύρισεν αὐτῇ τὴν συνήθη ἐρώτησιν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς υγείας της, ἀλλὰ δὲν ἔλαβε καμμίαν ἀπάντησιν.

Ἐπεὶ οὖν ὅτι ἡ Μερτσέδες ἐκοιμάτο καὶ μεταστραφεῖς ἐπορεύετο πάλιν ἀψοφητὴ πρὸς τὴν θύραν, ὅτε αἰφνης ἤκουσε τὴν ἀσθενεστάτην φωνὴν τῆς κόρης, ἐρωτώσης; »εἶνε κανεὶς ἐδῶ; Θέλω νὰ πῶ. — Φῶς — φῶς — παρακαλῶ —.»

»Ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ, ὁ Καίῦ!« ἀπήντησεν ὁ ἀνὴρ καὶ ἐπέστρεψε μὲ ἐλαφρὰ βήματα πρὸς τὴν κλίνην.

»Εὐό! — εὐό! —« ἐπρόφερεν ἡ ἀσθενὴς μὲ παρατεταμένην καὶ σφοδρὸν πόθον ἐκφράζουσαν φωνήν.

»Πᾶν ν' ἀνάψω τὴ λάμπα. Εἶπες πῶς διψᾷς. Θὰ κουδουνίσω νὰ φέρουν ὅτι θέλεις.« εἶπεν ὁ Καίῦ.

»Ὅχι, μὴν κουδουνίσῃς. Ἐλα δῶ! Θέλω νὰ σοῦ ὀμιλήσω. Ἐμεῖς μόνον, Καίῦ;« ἠρώτησεν ἡ κόρη καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου ἀνασηκώσασα καὶ ἀπομακρύνασα τὰ παρατετάσματα τῆς κλίνης, ἔμεινεν ἐν τῇ καθεστῆκῃ ταύτῃ θέσει καὶ ἐξήτει νὰ συναντήσῃ τὸ βλέμμα του.

»Ὡ, ἔλα! ἔλα!« ἐψιθύρισεν ἔτι ἁπαλῶς.

Ὁ νυκτικὸς χιτὼν εἶχεν ἀποσυρθῇ καὶ ἐφανέρωνε τὰ ἀμμήτως ἄβρα χρώματα, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὴν ἐκλιπούσαν στρογγυλότητα τῶν ἄλλοτε τοσοῦτον θαυμασιῶν γραμμῶν τοῦ σώματος αὐτῆς· καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἔλαμπον ὑπὸ παραδόξου πυρός.

Ὅτε δὲ ὁ Καίῦ ἠκολούθησε τὴν πρόσκλησίν της καὶ ἐπλησίασε πρὸς αὐτήν, ἡ Μερτσέδες διέταξεν αὐτὸν δι' ἐνὸς βλέμματος νὰ καθίσῃ πλησίον της, ἐκινήθη συντείνουσα τὰς τελευταίας αὐτῆς δυνάμεις καὶ περιέβαλε τὸν λαμπρὸν αὐτοῦ μὲ τοὺς ἰσχνούς, ἀσθενεῖς αὐτῆς βραχίονας.

»Μίαν φοράν, μίαν φοράν ἀκόμη, πρὶν ἀποθάνω, ἐπόθησα ν' ἀκούω τὴν καρδίαν μου πάλλουσάν μετὰ τῆς καρδίας σου, μίαν φοράν ἀκόμη νὰ αἰσθανθῶ, νὰ αἰσθανθῶ τελείως, ὅτι μὲ ἀγαπᾷς. Μὲ ἀγαπᾷς ἀκόμη, Καίῦ; Σὲ λυπεῖ, ὅτι κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου μου ἐτόλμησα νὰ σὲ καδικετεύω δι' αὐτὴν τὴν λέξιν. Μὲ ἀγαπᾷς; ὦ συγγνώμην, Καίῦ. Συγχώρησέ με, ἀφοῦ τῶρα τελειώνουν τὰ πάντα μεταξύ μας, καὶ θὰ ἔλθῃ ἄνεμος καὶ βροχή, ὅπως πάντοτε, καὶ οἱ ἄνθρωποι θὰ ἀγρυπνώσι, θὰ κοιμῶνται, θὰ ὀνειρεύωνται, θὰ συνδιαλέγονται, θὰ μάχωνται μεταξύ των καὶ πάλιν θὰ συνδιαλλάττωνται, ὅπως πρότερον καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἐντελῶς ἀμέριμνοι ἀνζωντανόν τι πλάσμα ἐξέπνευσε τὴν τελευταίαν του πνοὴν καὶ ἀπώλεσεν ὅτι εἶχε προσφιλέστερον, πολυτιμότερον, εὐγενέστερον — τὴν ἐπαρξίν. Σὲ ἀσπάζομαι, — καὶ πάλιν σὲ ἐναγκαλιζομαι! — Ὡ ποῖα ἡδονὴ διαπερᾷ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου! — Καὶ σὲ εὐχαριστῶ Καίῦ δι' ὅλας σου τὰς καλωσύνας. Ἄν ὑπάρχῃ μέλλουσα ζωὴ καὶ ἀνὴ ἀρχὴ Θεοῦ — πιστεύω εἰς ἀόρατον τιν, εὐσεπλαγχον ὃν — τότε θὰ κηρύξω εἰς ἐκεῖνον τὸν κόσμον, πόσον εὐγενὴς, πόσον ἐξαίρετος ἄνθρωπος ἦσο!«

Ὁ Καίῦ ἔτρεμεν ὅλος ὑπὸ φρικιάσεως ἀνεκφράστου ἄλγους. Ἐφοβεῖτο νὰ σφίγῃ εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸ ἀσθενὲς καὶ τρυφερὸν ἐκεῖνο σῶμα, καὶ ὅμως ἐπίεζεν αὐτὸ ὀλονὲν σφοδρότερον ἐπὶ τῆς καρδίας του.

Καὶ τὴν στιγμὴν ταύτην αἰφνης ἀνεψώθη ἡ θύρα, καὶ ἡ σύζυγος τοῦ Καίῦ, ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλίᾳ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ὠπισθοχώρησεν ἐκπληκτος ἐπὶ τῷ θεάματι.

»Καίῦ —!« ἐφώνησεν ἡ γυνὴ μὲ ἀγρίαν φωνήν, καὶ «Καίῦ!» ἀντήχησαν λυσσαλέως τὰ δώματα.

Τὸ ἐσπέρως ἐπέστρεφον διὰ τῆς ἀμάξης, καὶ ἐκάθητο πλησίον ἀλλήλων ὡς δύο ἐντελῶς ἀγνωστοὶ ἄνθρωποι, οἵτινες οὐδέποτε πρότερον εἶχον ἰδῇ ἀλλήλους καὶ τῶρα κατὰ σύμπτωσιν εὐρίσκοντο μαζῇ, καὶ οὐδεμίαν ἀνάγκην ἠσθάνοντο ν' ἀρχίσωσι μεταξύ των συνδιαλέξιν ἢ νὰ γνωρισθῶσιν.

Ἦ Κλεμεντίνα Ἰουλίᾳ ἐκύτταξε δεξιὰ, καὶ ὁ Καίῦ ἔβλεπεν ἀριστερὰ τοὺς ἐνανθεῖς κήπους τῶν τοπιῶν, ἡ ὁ ὀφθαλμός του ἔμενε προσηλωμένος εἰς ἀδιάφορόν τι ἀντικείμενον, λόγῳ χάριν εἰς τὰ δύο στίλβοντα κομβία τοῦ ἐνδύματος τοῦ ἀμαξηλάτου, ἢ εἰς τὰ αἰχμηρὰ καὶ ἀνωρθωμένα ὦτα τῶν ταχέως καλαζόντων ἵππων.

Ἄλλ' εἰς τὰς σκέψεις αὐτοῦ περὶ τῶν συμβάντων καὶ τῶν συμβησομένων ἀνεμινύοντο ἐπιμόνως καὶ ἐπανειλημμένως ἄλλαι ἐπουσιώδεις σκέψεις. Ἐνφ διελογίζετο περὶ τῆς μεταβολῆς, ἣν ἐμελλεν νὰ λάβῃ καὶ τὰ πράγματα μετὰ τὸν θάνατον τῆς Μερτσέδες, ὁ νοῦς του ἀφίπτατο αἰφνης εἰς ἄλλα ἀσχετα ζητήματα. Εἰς μάρτην προσεπάθει νὰ τηρήσῃ συγκεντρωμένους τοὺς διαλογισμούς του εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ζήτημα ἢ εἰς μίαν παράστασιν.

Ἐπὶ τέλους τὸ ἀπροσδόκτον συμβάν, ὅπερ πρὸ ἡμισείας ὥρας εἶχε συνταράξῃ τὴν ψυχὴν του, παρούσασθαι μόνον εἰς τὸν νοῦν του καὶ ἤρχιτο ν' ἀσασχολῇ ἀποκλειστικῶς τὸ πνεῦμά του. Ἐβλεπε πάλιν διὰ τῆς φαντασίας του τὰς δύο ἀδελφὰς ἀντιμετώπους ἐν ἐχθρικῇ στάσει. Χωρὶς ν' ἀκούσῃ τοὺς λόγους των ἤξευρε τί συνέβη μεταξύ των.

»Ἄν αἱ ὦραι σου δὲν ἦσαν μετρημέναι —« εἶπε πρὸς τὴν θνήσκουσαν ἀδελφὴν της ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλίᾳ μὲ φωνὴν μεμετριάσμε-

νην αλλά τρέμουνσαν υπό λύσεως, και συνέλαβε την χείρα της μετά τοσαύτης σφοδρότητος, ώστε η δυστυχής κόρη έπεσε πάλιν επί του προσκεφαλαίου απείσα δυνατόν κραυγήν. 'Αλλά ταχέως πάλιν η θνήσκουσα άνεσηκώθη και, πριν έτι συμπληρωθῇ η άπειλητική φράσις τῆς Κλεμεντίνας 'Ιουλίαν, άπήντησε: «Πάυσε. Μη προφέρῃς άλλην λέξιν, διά να μη μετανοῇς καθ' όλην σου την ζωήν. Εἶνε αληθές, ότι αἱ φραῖ μου εἶναι μετρημένα. Κυρίευσεν λοιπόν τὸ πάθος σου εἰς αὐτήν την ὥραν τοῦ θανάτου μου, 'Ιουλία — και άκουσε και μάθε —» ένταῦθα η φωνή της προσέλαβεν έπίσημον ὕφος και έταπεινώθη οὕτως ὥστε να ἦνε άκουσθή εἰς μόνην εκείνην, εἰς ἣν άπηυθόνοντο οἱ λόγοι της. «Σοὶ ὀρκίζομαι εἰς τὸν 'Υψίστον ότι δέν σοὶ άφήρεσα τίποτε, εἰς τὸ ὅποιον νά εἴχῃς σὺ μόνη δικαίωμα. 'Ο, τι εἶδες πρὸ ὀλίγου, ἦτο ὁ άσπασμός τοῦ χωρισμοῦ, τὸν ὅποιον δίδει άδελφός πρὸς άδελφὴν.»

'Η Κλεμεντίνα 'Ιουλία έκίνει μόνον τὰ χεῖλη. Οὐδέν βλέμμα διαλλαγῆς, οὐδείς λόγος συμπληρώσεως ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ στόματός της, εἰσελθόντος δὲ ἡδὴ τοῦ ἱατροῦ μετά τῆς γηραιᾶς κομήσεως εἰς τὸ δωμάτιον, έπωφελήθη την περίστασιν ταύτην ὡς πρόφασιν ὅπως ἐξέλθῃ ἐκ τοῦωματίου άνευ άποχαιρετισμοῦ, και εἶτα στραφεῖσα πρὸς τὸν Καῖϋ εἶπε μετά ψυχρότητος:!

«'Η άμαξα περιμένει κάτω. Πάμε.»

'Ο Καῖϋ ἐπλησίασε πάλιν πρὸς την κλίνην τῆς άσθενοῦς και εἶπεν:

«Άδριον, Μερτσέδες, — Άδριον πρωί! — Addio!»

'Ενῶ ὁ Καῖϋ έκράτει την χεῖρά της, η κόρη ὕψωσε πρὸς αὐτὸν ἱκετευτικά βλέμματα και προσήλωσεν αὐτὰ με τοιαύτην έκφρασιν, ὥσανει ὁ άποχωρισμός οὗτος ἦτο δι' αὐτήν ὁ τελευταῖος. Εἶτα δὲ έκλινεν πάλιν την κεφαλὴν.

'Ότε η άμαξα εἰσεχώρησεν εἰς την αὐλὴν τῆς ἐπαύλεως, ὁ Καῖϋ και η Κλεμεντίνα 'Ιουλία εἶδον τὸν Βόμστορφ καθήμενον μετά τῆς Καρμελίτας ἐπὶ ἐνὸς χονδροῦ κορμοῦ δένδρου νεωστὶ άποκοπέντος, άμέσως παρά τῇ λιθοστρώτῳ ὁδῷ. 'Ο Βόμστορφ με τὸ ὕψηλόν του άνάστημα, με την μακρὰν γενειάδα και τὰ μαῦρα φορέματα ἐφαινετο ὡς προφήτης, και η Καρμελίτα με τὸ περὶ την κεφαλὴν ποικιλόχρουν μανδῆλιον ὡς ξένον παιδίον τοῦ μεμακρυσμένου Νότου.

'Ο Βόμστορφ ὠρμίζει βραδέως και σοβαρῶς, συνοδεύων τοὺς λόγους του με χειρονομίας, ἐνῶ η μικρὰ εἶχε την κεφαλὴν κεκλιμένην πρὸς τὰ ὀπίω, ὥσει ρεμβάζουσα, και με ἡμικλειστον στόμα ἠκροάτο

«'Α, ἄ, τῶρα ἔρχονται . . . ,» ἐφώναζεν ὁ Βόμστορφ, άκούσας τὸν κρότον τῆς άμάξης και ἰδὼν ἐν τῇ μεγάλῃ πύλῃ τῆς αὐλῆς δύο κεφαλὰς ὑπῶν προβαλλούσας. 'Η Καρμελίτα ἠγέρθη δι' ἐνὸς πηδήματος, ἔτρεξεν ὀλίγα βήματα εἰς τὰ ἔμπρὸς και ἤρχισε νά τινάσῃ εἰς τὸν αέρα τὸ λευκὸν μανδῆλιόν της. Τὰ ζωρὰ αὐτῆς βλέμματα διηυδύνοντο πρὸς τὸν πατέρα της.

«Καλῶς, ἤλθετε, καλῶς ἤλθετε» ἐφώναζε τὸ κοράσιον. Ἄλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ πατρὸς αὐτῆς δέν εἶχον σήμερον την συνήθη τρυφερὰν έκφρασιν. 'Ο Καῖϋ άντεχαιρέτισε μετά σοβαρότητος, και η Κλεμεντίνα 'Ιουλία έκάθητο ἐν τῇ άμάξῃ ὡς λίθινον ἄγαλμα.

'Η Καρμελίτα ἔσθάνθη άμέσως ότι καὶ τι έκτακτον συνέβη.

«Πῶς περνάει η θεία μου; ἠρώτησε μετ' άνησυχίας και ἤρπασε την δεξιάν τοῦ πατρὸς αὐτῆς.

«Καὶ τολμῶ νά καθιστήσῃς κ' ἐγὼ την άνυπομονησίαν μου;» προσέθηκεν ὁ Βόμστορφ, πλησιάσας και αὐτὸς εἰς την άμαξαν και ὑποκλιθεὶς μετά σεβασμοῦ ἐνώπιον τῆς κομήσεως. 'Η γυνὴ οὐδεμίαν ἔδωκεν ἀπάντησιν, ἀλλὰ ἠτένισεν αὐτὸν με βλέμμα ψυχρότατον, ὥσανει ὁ Βόμστορφ ἦτο έντελῶς ξένος και δέν εἶχεν ὁμιλήσῃ καθόλου.

'Ελα μαζί μας ἐπάνω, νά δειπνήσωμε. Σὲ παρακαλῶ, ἐξάδελφε! 'Εκεῖ θὰ σοὺ διηγηθῶ ἡσυχῶς τὰ περὶ τῆς άσθενοῦς και θὰ ἱκανοποιήσω την άνυπομονησίαν σου —» άπήντησεν ὁ Καῖϋ με μαλακὸν και φιλόφρον ὕφος.

'Ο Βόμστορφ ὑπεκλίθη. 'Η άμαξα κατὰ διαταγὴν τοῦ Καῖϋ ἐτέθη πάλιν εἰς κίνησιν και ὁ προφήτης ἠκολούθει μετά τῆς μικρᾶς μαθητριάς του βραδέως διὰ τῆς αὐλῆς, ἣν ἐκάλυπτον ἡδὴ αἱ ἐσπεριναὶ σκιαί.

Πρὶν ἐξέλθωσιν ἐκ τῆς άμάξης οἱ δύο σύζυγοι, διέκοψε πρώτη την σιγὴν η Κλεμεντίνα 'Ιουλία.

«'Α! Πόσον φοβερός ἐγώιστῆς εἶσαι, Καῖϋ!» εἶπε με τρέμουνσαν ἐκ τῆς ταραχῆς φωνήν.

«Καὶ ποίους λόγους ἔχεις νά με άποκαλῇς οὕτω, άκριβῶς σήμερον;» άπήντησεν ὁ Καῖϋ ἡσυχῶς και με φωνὴν ἀτάραχον.

«'Η ἔλλιψις εὐδιακρισίας πρὸς τοὺς ἄλλους εἰ ἄλλο εἶνε παρά ἐγώισμός; 'Ακριβῶς ἐκεῖνα τὰ πρόσωπα, τὰ ὅποια ἔχω δικαίον νά μισῶ και νά ἀπεχθάνωμαι ἐκ βάθους καρδίας, εἶνε φίλοι σου και

ἀγαπητοὶ σου. 'Όπου δῆποτε ἐβρης εὐκαιρίαν, με θυσιάζεις, χάριν αὐτῶν τῶν —»

«'Οχι, δέν εἶν' ἔτσι!» άπήντησεν ὁ Καῖϋ ὑπερηφάνως. «Αὐτὰ εἶναι λόγια τοῦ αἵματος. 'Αν θέλῃς νά σκεφθῇς, θὰ ἰδῇς ότι δέν ἔχεις δικαίον.» Καὶ στραφεὶς αἰφνης πρὸς τὸν ὑπέρτερον διάταξεν αὐτὸν νά λάβῃ ἀπὸ τῆς άμάξης τὰ σκεῦη και τὰ κιβώτια. Μετὰ τοῦτο ἐξῆλθον τῆς άμάξης.

«Εἰπέτε εἰς τὸν Καῖϋ και εἰς την Καρμελίταν, ότι τοὺς ένδυμῆθηκα κατὰ την ὥραν τοῦ θανάτου μου — Καῖϋ — Καῖϋ —»

Μὲ τὰς λέξας ταύτας και με μίαν τελευταίαν άσθενὴ τοῦ θανάτου κραυγὴν, καθ' ἣν τὸ ὄνομα τοῦ Καῖϋ πάλιν ἠκούσθη άπηχοῦν, ἐξέπνευσεν η Μερτσέδες.

'Ότε ὁ Καῖϋ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθεν εἰς την οἰκίαν, η Μερτσέδες Σλειβεν ἦτο νεκρά.

Λέγουσιν ότι δύναται τις ν' άποθνήσκῃ ζωντανός ὢν. 'Ο Καῖϋ ἦτο τοιοῦτος ζωντανός άποθνήσκων, ὅτε ἐπλησίασε πρὸς την ἐπιθάνατιον κλίνην τῆς Μερτσέδες, και εἰς την κατάστασιν ταύτην ἐμεινεν ἐπὶ ἑβδομάδας, ἐπὶ μῆνας, και ἐγήρασε και ἐλευκάνθη ὑπὸ τῆς λύπης. Ἀλλὰ και η Καρμελίτα μετεβλήθη, ὥσανει αἱ ἡλιακαὶ άκτίνες μετετράπησαν εἰς νύκτα σκοτεινὴν. Τὸ πένθος αὐτῆς ἦτο άπειρον, και κατὰ την ἐπιτυχὴ παρομοίωσιν τοῦ Βόμστορφ, με τὰ μαῦρα τοῦ πένθους φορέματα τῆς ὡμοίαζε πρὸς κυπάρισσον ἐν τῷ φωτὶ τῆς σελήνης. Σχεδὸν ἐξ μῆνης ἐδέησε νά παρέλθωσιν ὅπως τὸ κοράσιον ἀνάλαβῃ πῶς ἐκ τοῦ βαθυτάτου ἄλγους, ὅπερ ἔτρεκε την καρδίαν του.

'Επεριπάτει μόνη η μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς και τοῦ Βόμστορφ εἰς τὸ δάσος, ἤκουε τοὺς λόγους των και εἰς τὰς ἐρωτήσεις των ἐδίδοε βραχυτάτας ἀπαντήσεις, και ἐφαινετο ὅλως μεταβεβλημένη.

Πένθιμον θέρος, θλιβερόν φθινόπωρον! Τώρα ἤλθε πάλιν ὁ χειμὼν, ὁ ὀριμὸς και ψυχρὸς χειμὼν με τὸ σκοτεινὸν πρόσωπόν του. — Τὰ πάντα ἀπεξηράνθησαν, και ἐμαράνθησαν. Πολλάκις ὁ Βόμστορφ ἐν τῷωματίῳ του ἐπὶ τοῦ πύργου ἐξέτεινε τοὺς βραχίονας ἀπελπιστικῶς και ἐξέπεμπε μακροὺς, βαθεῖς στεναγμούς. 'Η παλαιὰ ἐκείνη ἀηδία τῆς ζωῆς, ὁ κόρος τοῦ ζῆν, κατέβαλε την καρδίαν του, και ἂν δέν ἐβλεπε καθ' ἐκάστην περὶ αὐτὸν την Καρμελίταν, θὰ ἐκυριεθεὶ ἴσως πάλιν ἐν τῷ μονοτόνῳ τοῦτω και θλιβερῷ βίῳ, ὑπὸ τῆς ἀρχαίας ἐκείνης ἐλαφρονοίας.

'Ο Βόμστορφ ἤρχισε νά μισῇ την Κλεμεντίναν 'Ιουλίαν, ὅπως και αὐτὸς ἐμισεῖτο ὑπ' αὐτῆς. Περὶ τὸ στόμα τῆς μοχθηρᾶς ταύτης γυναικὸς ἐσχηματίσθησαν βαθεῖαι ρυτίδες, ἃς ἔσκαψαν η ἀλαζονεία η μοχθηρία τῆς ψυχῆς, η πλεονεξία και η ἀναισθησία.

'Η γυνὴ αὕτη άνέπνευσε ἐλευθέρως και με συναίσθημα μεγάλης ἀνακουφίσεως, ὅτε ἀπέθανεν η άδελφὴ της. Εἰς ἐκ τῶν θερμότητων και ὑπὸ πολλοῦ ἡδὴ χρόνου διακαιόντων την καρδίαν της πόθων ἐξεπληρώθη ἡδὴ διὰ τοῦ θανάτου τῆς Μερτσέδες. 'Η Μερτσέδες δέν ὑπῆρχε πλέον μεταξύ τῶν ζώντων. Ἀλλ' ἔζη ἀκόμη και μία ἄλλη ἐχθρὰ της ἀδυσώπητος, και ἐν ὅσῃ η ἄλλη αὕτη ὑπῆρχε μεταξύ τῶν ζώντων, η Κλεμεντίνα 'Ιουλία δέν ἠδύνατο ν' ἀναπαυθῇ.

'Αν πρότερον, ἐν ὥραις σκοτεινῶν σκέψεων και διαλογισμῶν, ἐδίσταζε ν' άπόφασιν την ἐκτέλεσιν τοῦ φοβεροῦ κοκουρήματος, ὅπερ ἀπὸ πολλοῦ ἐμελέτα, τώρα πλέον δέν ἠδύνατο νά περιμένῃ την στιγμήν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ καταχθονίου σχεδίου του. Τώρα πλέον η στιγμή αὕτη τῆς ἐκτελέσεως ἐφαινετο πραγματικῶς ἐγγίζουσα.

Κατὰ τινα σκοτεινὴν, τρικυμιώδη, ψυχροτάτην ἡμέραν τοῦ χειμῶνος, ἥτις ἐπνιγε πᾶν συναίσθημα εὐθυμίας και χαρᾶς, ὁ Καῖϋ εἰσῆλθεν εἰς την κατοικίαν τοῦ Βόμστορφ ἐν τῷ πύργῳ και εἶπεν αὐτῷ άνευ προοιμίων.

«'Ακούσατε, ἐξάδελφε. 'Εχω ἐν σχέδιον, νά σᾶς προτείνω: νά περιηγηθῶμεν μαζί διαφόρους πόλεις, τὸ Βερολίνον, την Βιέννην, την Μαδρίτην, τοὺς Παρισίους, τὸ Λονδίνον, και ὅ,τι ἄλλο θέλωμεν. Αἰσθάνομαι ότι και οἱ δύο ἔχομεν ἀνάγκην νέων έντυπώσεων, ἀλλαγῆς τόπου, ἀτμοσφαιράς, βίου. 'Η μελαγχολία μου γίνεται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν συβαρύτερα και κατήντησε νόσος. 'Ο αἶρ αὐτῆς τῆς μονοτονίας τοῦ Δρόννιγχοφ με πνίγει, με θανατώνει. Πῶς σᾶς φαίνεται τὸ σχέδιόν μου; Μπορεῖτε νά με συνοδεύσετε; 'Η μήπως σᾶς ἐμποδίζει ὁ πόνος τοῦ ποδὸς σᾶς;»

«'Αν σὲ λυπῇ μέλος τι τοῦ σώματός σου, ἐκρίζωσέ το, λέγει η Γραφή. Εἰς κόρακας η φρόνησις και η ἐγκράτεια και τὸ καθῆκον!» εἶπεν ὁ Βόμστορφ γελῶν, «Καλήτερον σχέδιον δέν εἰμπορούσατε νά συλλάβετε, ἐξάδελφε, και καμμίαν ἄλλην πρότασιν δέν θὰ ἐδεχόμουν τόσον προθύμως. 'Εγὼ άκριβῶς ἐβρίσκομαι εἰς μίαν κατάστασιν, ὅπου νομίζω ότι ποντικοὶ γυρίζουν μέσα εἰς τὸ μυαλό μου. Αὕτη η ζωὴ, με

τὸ φαγὶ καὶ τὸ ποτὸ καὶ τὸ ποτὸ καὶ τὸ φαγὶ καὶ μὲ καμμίαν ἀλλοτρίαν τὴν μονοτονίαν, εἰμπορεῖ νὰ θανατώσῃ καὶ ἓνα Μαθουάλα εἰς τὸ ἀνδρὸς τῆς ἡλικίας του. Ἡ ζωὴ ἐδῶ εἶνε ἐξαιρετός, ἐξάδελφε, διὰ τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα πεινᾷ. Μάλιστα, ἀγαπητὴ φίλε καὶ ἐξάδελφε, δέχομαι τὴν πρότασίν σου μὲ ὅλην μου τὴν καρδίαν καὶ μὲ μυρίας εὐχαριστίας. Εἰμαι πρόθυμος γὰρ σὰς ἀκολουθήσω εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ κυρία κόρη σου; Θὰ ἔλθῃ μαζί; Καὶ ἡ Καρμελίτα;

«Ὁχι!» ἀπεκρίθη ὁ Καῖϋ, «ἡ κόρη σου δὲν θὰ ἔλθῃ μαζί μας. Θὰ πάμε μόνοι. Καὶ ἡ Καρμελίτα — ἡ Καρμελίτα; Αὐτὸ εἶνε τὸ μόνον ζήτημα, τὸ ὁποῖον μὲ ἀνησυχεῖ, ὅπως πάντοτε. Ἄν ἔλειπεν αὐτὴ ἡ σκέψις; θὰ ἐτοξείδευα πρὸ πολλοῦ. Νομίζω ὅτι τὸ καλῆτερον εἶνε νὰ τὴν πάρω μαζί μου, καὶ νὰ τὴν ἀφήσω ὑπότροπον εἰς κανὲν ἐκπαιδευτήριον, ἐν ὧσιν θὰ διαρκῇ ἡ περιήγησίς μας. Μόλις ἔλθῃ ἡ ἀνοιξίς, ἀναχωροῦμεν καὶ μεταβαίνομεν κατὰ πρῶτον εἰς Ἰσπανίαν.

«Ἐξάρετα! ἐξάρετα!» ἐφώνησεν ὁ Βόμστορφ. «Καὶ δὲν αἰσθάνομαι τύψεις συνειδήσεως, ὅτι βασιζομαι ὅλος εἰς τὸ βαλάντιόν σου, ἐξάδελφε! — Ἀκούσατε τί λέγει ὁ Τιμὼν ὁ Ἀθηναῖος. Τώρα πρὸ ὀλίγου τὸ ἀνέγνωσα: «Ὡ θεοί! Πρὸς τί θὰ ἐχρειάζομεθα τοὺς φίλους, ἂν δὲν τοὺς εἴχαμε ποτὲ ἀνάγκη; θὰ εἰμαστε τὰ πλέον ἄχρηστα πλάσματα τοῦ κόσμου, ἂν δὲν τοὺς ἐχρειάζομεθα, καὶ αὐτοὶ θὰ φμοῖαζον μὲ φραϊὰ ὄργανα, τὰ ὁποῖα κρέμονται στὸν τοῖχο καὶ κρατοῦν τοὺς ἤχους τῶν διὰ τὸν ἑαυτὸν τους. Τῇ ἀληθείᾳ, ἐπεθύμησα πολὺ λάκεις νὰ ἦμιον ἀκόμη πτωχότερος, διὰ νὰ εὐ ἐχρειάζομαι περισσότερον. Εἴμεθα γεννημένοι, διὰ νὰ εὐεργετῶμεν, καὶ τί ἄλλο εἰμποροῦμεν μὲ περισσότερον δικαίωμα νὰ ὀνομάζωμεν ἰδικόν μας παρὰ τὰ πλοῦτη τῶν φίλων μας; Ὡ πόσον φραϊὰ εἶνε ἡ σκέψις, τόσοι ἄνθρωποι, ὥσιν ἀδελφοί, νὰ μεταχειρίζονται ἀμοιβαίως τὰς περιουσίας των!»

Ὁ Καῖϋ ἐγέλασε, ἐδέχθη τὴν προσφορὰν τοῦ Βόμστορφ, νὰ πῇ ἐν κοινῇ, ἐν «λησμονητικόν», ὡς φωνάζε τὸ ποτὸν τοῦτο, συνεννόηθη μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἡμέρας τῆς ἀναχωρήσεώς των, προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ δείπνον, μετὰ τῆς λοιπῆς συναναστροφῆς καὶ ἀπῆλθε.

Ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλίᾳ εἶχε γενικὴν τινα γνώσιν περὶ τῶν σχεδίων τοῦ Καῖϋ, καὶ τὰ σχέδια αὐτὰ τῇ παρεῖχον καταλληλοτάτην εὐκαιρίαν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἰδίων αὐτῆς σχεδίων, ἀλλὰ τὸ εὐνοϊκάτατον καὶ ἀπαραίτητον πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν ταύτην ἐφαίνετο μέλλον νὰ διεκφυγῇ ἐκ τῶν χειρῶν της.

Κατὰ τὸ δείπνον ἐγένετο πολλὸς λόγος περὶ τοῦ μελετωμένου ταξιδίου, ὅτε δὲ εἰς ἐκ τῶν συνδαιτυμόνων ῥωτήσεν τὸν Καῖϋ περὶ τῆς Καρμελίτας, ἂν ἐμελλε νὰ λάβῃ μέρος εἰς αὐτὸ τὸ ταξίδιον, ὁ Καῖϋ πρὸς μεγάλην ἐκπληξίν τῆς Κλεμεντίνας Ἰουλίᾳ, ἀπήντησεν

«Σκοπεῖω νὰ πάρω μαζί μου τὴν θυγατέρα μου Καρμελίταν καὶ νὰ τὴν ἀφήσω εἰς ἓν σχολεῖον ἐν Βερολίνῳ. Ἐκεῖ πρέπει νὰ τελειοποιηθῇ εἰς τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ζωγραφικὴν, προσέτι δὲ ν' ἀποκτήσῃ καὶ πρακτικὰς γνώσεις διὰ τὴν οἰκίαν. Ἡ σύζυγός μου καὶ τὰ παιδιὰ θ' ἀναχωρήσουν πρὸς συνάντησίν μας, ὡς ἐλπίζω, μόλις ἔλθῃ τὸ προσεχὲς θέρος.»

Ὡς κεραυνὸς ἔληξε τὴν Κλεμεντίναν Ἰουλίαν ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη ἀνακοίνωσις τοῦ Καῖϋ. Ἐνῶ αὕτη ἤλπιζεν ὅτι ὁ Καῖϋ θ' ἀναχωρήσῃ μόνος μετὰ τοῦ Βόμστορφ καὶ θ' ἀφήσῃ τὴν Καρμελίταν εἰς τὰς χεῖράς της, ἡ δὲ τὴν παραδῶσῃ εἰς τοὺς γονεῖς της, τώρα αἰφνης ἐμάνθανεν ὅτι ὁ Καῖϋ σκοπεῖ νὰ πάρῃ τὴν θυγατέρα του μαζί του. Ἡ γυνὴ εἶχε σχεδιάσῃ τὰ πάντα μετὰ τοσαύτης τέχνης πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ καταχθονίου σκοποῦ της, ὅστις τώρα ἐφαίνετο αἰφνης ματαιούμενος. Εἶχεν ἀποφασίσῃ, ἅμα τῇ ἀφίξει τοῦ Καῖϋ εἰς Μαδρίτην, νὰ τῇ τηλεγραφήσῃ ὅτι ἡ Καρμελίτα ἠσθένησεν αἰφνης βαρέως, ἀμέσως δὲ τὴν ἐπομένῃν ἡμέραν δι' ἐτέρου τηλεγραφήματος νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ, ὅτι ἡ Καρμελίτα ἀπέθανε. Τόσον ταχέως δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ Καῖϋ, ὥστε νὰ εὖρῃ ἀταφον τὸ πτώμα τῆς θυγατρὸς του. Ἀφοῦ δὲ ἀπαξ ἡ Καρμελίτα θὰ εἶχεν ἐνταφιασθῇ, δὲν θὰ ὑπῆρχε πλέον φόβος ἀνακαλύψεως τοῦ κακογυρημένου, καὶ εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ Καῖϋ περὶ τῶν αἰτίων καὶ τῆς πορείας τῆς νόσου ἠδύνατο νὰ εὐρεθῶσι κατάλληλοι ἀπαντήσεις. Βεβαίως, μία δυσκολία ἀπησχόλησε εἰσέτι τὸ πνεῦμα τῆς Κλεμεντίνας Ἰουλίᾳ: διατί δὲν προσεκάλεσε τὸν ἱατρὸν; Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο παρεσκεύαζεν ἤδη εὐλόγησαν ἄπολογίαν: Τὴν κατ' ἀρχὰς μικρὰν καὶ ἀσήμαντον ἀδιαθεσίαν διεδέχθη ταχέως καὶ ἀπροσδοκῆως κρισιμωτάτῃ νόσος, ἣτις ἀφῆρπασεν ἀμέσως τὴν Καρμελίταν πρὶν ἢ δυνῆθῃ νὰ προσκληθῇ ὁ ἱατρός. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἔμενεν ἄλλη ἀπορία: Ἄν ὁ ἱατρός δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἔλθῃ κατὰ τὴν νόσον, δὲν ἔπρεπε τουλάχιστον νὰ προσκληθῇ

πρὸ τῆς ἐνταφίσεως τοῦ πτώματος; Βεβαίως. Ἀλλ' ἂν παρελείπετο τοῦτο, τί θὰ συνέβαινε; Δὲν θὰ ἐγεννᾶτο ὑποψία; Ἰσως! πιθανόν! Βεβαίον! Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἀπῆτει συνετὴν ἐνέργειαν καὶ ἀποφασιστικότητα. Ἡ στιγμή τῆς μεγίστης ἀνάγκης θὰ ἔφερε καὶ τὴν ἀρίστην ἀπόφασιν.

Ἀπὸ ἐνὸς καὶ ἐπέκεινα ἔτους, τὸ φθοροποιὸν νόσημα, διεβίβρωσε τὴν ψυχὴν τῆς Κλεμεντίνας Ἰουλίᾳ ἡ καταχθόνιος αὕτη σκέψις περὶ τοῦ ἀσφαλεστάτου τρόπου, καθ' ὃν ἠδύνατο νὰ ἄρῃ ἐκ τοῦ μέσου τὴν Κλεμεντίαν. Τώρα δὲ, βλέπουσα ἀφ' ἐνὸς τόσον κατάλληλον εὐκαιρίαν ἀφ' ἐτέρου δὲ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ νὰ ἐπωφεληθῇ αὐτὴν ἐνέπεσεν εἰς πυρετώδη ἐσωτερικὴν ἀνησυχίαν, ἀνυπόφορον. Ἡ ὑπὸ τοσοῦτου πάθους κλυδωνιζομένη ψυχὴ τῆς ἐπόθει καὶ ἀπῆτει ἀπολύτρωσιν ἐκ τῆς καταστάσεως ταύτης. Καὶ ἡ ἀπολύτρωσις — ἡ ἰατρεία, ἥτοι ἡ ἐκτέλεσις τοῦ σχεδίου ἢ — ἡ παραίτησις!

Ἐνῶ ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλίᾳ ἤκουε τοὺς λόγους τοῦ πλησίον της καθημένου συνδαιτυμόνου, ὅστις ἐπῆναι τὸ τρυφερόν ψητὸν καὶ τὸν παλαιὸν μαθρον οἶνον, ὅλαι αὐτῆς αἱ σκέψεις περιστρέφοντο περὶ τὰ δύο ταῦτα: «ἐκτέλεσις ἢ παραίτησις!»

Ἀπαξ μόνον ἐδεώρησε τὸ δεύτερον, τὴν παραίτησιν τοῦ σχεδίου, ὡς τὴν μόνην ἀληθινὴν ἀπολύτρωσιν. Ἐνεθυμήθη τὰ κακογυρήματα, τῶν ὁποίων ἐπὶ τέλος ἀνακαλύπτεται ὁ δρόμος. Ἐσκέφθη τὰς συνεπείας: τὰς ψυχικὰς βασάνους, τὰς τύψεις, τὴν μετάνοιαν, τὰς ἀνακρίσεις, τὴν τιμωρίαν. — Κατέληφθη ὑπὸ φρίκης ἐπὶ τῇ σκέψει ταύτῃ. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἦσαν στιγμιαῖα ἀναλαμπά, ὑπὸ τοῦ φόβου προκαλούμεναι. Ὁ νοῦς, τὸ λογικόν, δὲν εἶχον πλέον καμμίαν κυριαρχίαν ἐπὶ τοῦ πάθους.

Ὁ λιμοκτονῶν δὲν ἀναλογίζεται ἂν τὸ φαγητὸν θὰ τὸν φωνεῖται; Θέλει, εἶνε ἠναγκασμένος νὰ κορέσῃ τὴν πείνάν του. Ὁ ἀποθνήσκων ὑπὸ τῆς δίψης κύπτει ὑπὲρ ἄνω τοῦ ρυπαροῦ τέλματος καὶ πίνει τὸν βόρβορον, ὅστις ἰσως κρύπτει ἐν ἑαυτῷ μύρια θανατηφόρα ὄντα.

Καὶ σφοδρότερον πάσης πείνης καὶ δίψης ἦτο τὸ πάθος, τὸ ἀκάθεκτον μῖσος ὅπερ ἔβοσκεν ἐν τῇ ψυχῇ τῆς Κλεμεντίνας Ἰουλίᾳ. Ἀπῆτει ὡς λυσσαλέον ἐκ τῆς πείνης θηρίον τὸ θῦμα της καὶ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ τὴν κρατήσῃ ὁ φόβος τῶν συνεπειῶν καὶ ἀποτελεσμάτων.

Μετ' ὀλίγον, ἀφοῦ ἤρχισαν ἡ μουσικὴ καὶ τὰ ἄσματα ἐν ταῖς μεγάλαις αἰθούσαις τῆς συναναστροφῆς, καὶ ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλίᾳ κατὰ τὸ φαινόμενον μὲν ἀκρωμένη, πράγματι ὅμως μὴδὲν ἀκούουσα, ἀλλὰ μὲ τὰς ἰδίας σκέψεις ἀπασχολημένη προσεπάθει ν' ἀποσοβῇ τὸ φοβερόν συναίσθημα ὅπερ ἐβασάνιζε τὴν καρδίαν της, ἐλαβὼν τὴν πάλιν πρὸς στιγμὴν ἐν τῇ ψυχῇ της αἱ φωναὶ τοῦ φόβου ἢ καὶ τῆς συνειδήσεως: «Δὲν γίνεται! Εἶνε ἀδύνατον. Ἐκρίψω αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν ἐκ τῆς ψυχῆς σου!»

Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς μουσικῆς, ἣν ἀσυνειδήτως ὑφίστατο, χωρὶς οὔτε κἂν νὰ προσέχῃ εἰς αὐτήν, ἤρχισαν καὶ τὰ αἰσθήματά της νὰ γίνωνται πῶς μαλακώτερα καὶ ἡμερώτερα. Ἐπὶ στιγμὰς τινὰς τὸ ἀγαθὸν μέρος τῆς ψυχῆς της, τὸ λογικόν της, ἐλαβὼν τὴν κυριαρχίαν τῶν ἐπὶ τοῦ πάθους. Ἀλλὰ τότε δυστυχῶς εἰσῆλθεν αἰφνης εἰς τὴν αἰθούσαν ἡ Καρμελίτα μὲ τὸ μεγαλοπρεπές, ὡσεὶ μετέωρον βάδιμά της, καὶ ἠκολούθησε τὴν πρόσκλησιν τοῦ Καῖϋ καὶ ἄλλων ἐκ τῆς συναναστροφῆς ὡς παῖξιν τι ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου.

Ἡ Καρμελίτα ἐκάθισε προθύμως παρὰ τὸ κλειδοκυμβάλον καὶ ἤρχισε νὰ παῖξῃ καὶ νὰ ᾄδῃ. Τὰ βλέμματά της μοχθηρὰς γυναικὸς ἐστρέφοντο πλὴρῃ ἐμπαθείας περὶ τὴν φραϊαν καὶ ἐπιβλητικὴν μορφήν τοῦ κορασίου. Πόσον εὐγενεῖς ἦσαν αἱ γραμμαὶ τοῦ λιγεροῦ τοῦτου σώματος, πόσον εὐγενὴς ὁ σχηματισμὸς τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, τῶν χυτῶν ὤμων. Καὶ πόσον ἐκφρασιν αἰσθημάτων εἶχον οἱ γλυκύτατοι φθόγγοι, οἵτινες ἐξήρχοντο ἐκ τοῦ ἀδῶου ἐκείνου στόματος! Καὶ πόσον μουσικὴν εὐφυσίαν ἐμαρτύρει ἐν τῇ φῶῃ καὶ ἐν τῇ μουσικῇ! Ὅτε δὲ ἐτελείωσε τὸ ᾄσμα καὶ ἐστράφη πάλιν πρὸς τοὺς ξένους ἡ Καρμελίτα, μὲ τοὺς θαυμασίους ἐκείνους ὀφθαλμοὺς ἐξ ἂν ἀπῆστραπεν ἡ ἀγγελικὴ ψυχὴ της καὶ μὲ τὸ ἐρώδημα ἐκεῖνο τῶν παρειῶν, τὸ προκληθὲν ὑπὸ τοῦ θαυμασμοῦ τῶν ξένων, ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλίᾳ εὖρε τὴν θυγατέρα τοῦ Καῖϋ τοσοῦτον ἐκτάκτως καὶ ἀπεριγράφτως φραϊαν κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, συγχρόνως δὲ τοσοῦτον ἀξιωματικόν, ὥστε, ἂν ἠδύνατο, θὰ ὤρμα κατ' αὐτῆς καὶ θὰ τὴν ἐκνίγη διὰ τῶν χειρῶν της.

Καὶ τὸ ἀκάθεκτον πάθος ἤρχισε πάλιν νὰ κοχλάζῃ καὶ νὰ ριζοβολῇ ἐν βαθύτερον καὶ στερεώτερον ἐν τῇ ψυχῇ της, καὶ τὸ πάθος τοῦτο ἐγέννησε τὴν στιγμὴν ταύτην ἐν νέον σχέδιον. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἔπρεπε καὶ ἠδύνατο νὰ ἐκτελεσθῇ. Ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλίᾳ

ἀνένευεν ἤδη ὡς ἀνακουφισθεῖσα. Ἡ ἀπόφασις αὐτῆς ἦτο ἀμετάκλητος.

Πρὶν ἢ Καρμελίτα ἐξέλθῃ ἐκ τῆς αἰδοῦσης, ἐπλησίασε πρὸς αὐτὴν ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλίαν μὲ φιλόφροναν ὄψιν καὶ ἤρχισε νὰ τῇ ὁμιλῇ περὶ τοῦ ταξιδίου.

«Ὁ πατήρ σου ἔλαβε τόσον ταχέως αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν, ὥστε δὲν ἔχομεν καθόλου καιρὸν νὰ κάμωμεν τὰς ἀναγκαίας προετοιμασίας διὰ τὴν τοαλέτταν σου. Νὰ ἀγοράσῃ ὅλα αὐτὰ, ὅπως λέγει, ἔτοιμα εἰς τὸ Ἀμβούργον, δὲν εἶνε εὐκόλουν διότι μετὰ τῶν ἄλλων ἀπαιτεῖται καὶ μακροτέρα διαμονή. Ἐσκέφθην λοιπόν, ἀγαπητῇ μου κόρη, ὅτι τὸ καλλίτερον εἶνε ν' ἀφήσωμεν τοὺς κυρίους νὰ ταξιδεύουσιν ἐμπρός, καὶ ἡμεῖς ἐργασθώμεν ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα ὅπως ἐτοιμάσωμεν τὰ φορέματά σου, ἔπειτα δὲ εἰμπορῶ ἴσως νὰ σὲ συνοδεύσω ἐγὼ ἢ ἰδία εἰς τὸ Ἀμβούργον ἢ εἰς τὸ Βερολῖνον. Πῶς εὐρίσκεῖς τὴν γνῶμην μου, Καρμελίτα;»

Τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀδῶν κοράσιον, τοῦ ὁποῦ ἡ ἄδολος ψυχὴ δὲν ἠδύνατο ποτὲ νὰ ὑποπτεῖται τσοῦτην μοχθηρίαν καὶ δολιότητα καὶ τοῦ ὁποῦ ἡ καρδίαν εἶχεν ἀνάγκη τῆς ἀγάπης καὶ ἡτὸ εὐαίσθητος πρὸς πᾶν φιλόφρον αἰσθημα, διέτθη ἀμέσως φιλικώτατα πρὸς τὴν μητρικὴν διὰ τῆς ἀσυνήθους ταύτης προσαγορεύσεως. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτον ἦτο, ὅτι ἡ Καρμελίτα ἀμέσως καὶ προθυμῶς ἐπέδοκίμασε τὴν γνῶμην τῆς γυναικός.

«Βεβαίως, μητέρα, ἂν θεωρῆς καλὸν νὰ μείνω . . . Ὅπως ἐπιθυμῶ, μητέρα!» ἀπήντησεν ἡ Καρμελίτα.

«Σ' εὐχαριστῶ, κόρη μου. Ἀλλὰ πρέπει καὶ σὺ νὰ ὁμιλήσῃς μὲ τὸν πατέρα σου περὶ τοῦτου, καὶ νὰ τῇ εἴπῃς ὅτι εἶνε καὶ ἰδική σου ἐπιθυμία. Ἀπέναντι τῶν ἀποφαστικῶν του τρόπων, πρέπει νὰ συνδεθώμεν —» προσέθηκε μειδιῶσα καὶ ἐδώκε τὴν κεφαλὴν τῆς Καρμελίτας, ὥσπερ ἡ καρδίαν τῆς ἐπόθει νὰ ἐκφράσῃ μεγάλῃν τρυφερότητα καὶ ἀγάπην.

Κατὰ τὴν ὁρμὴν τοῦ Βόμστορφ ἴστατο πλησίον τοῦ Καίῦ, ὅτε ἡ Καρμελίτα εὐχόμεν καλὴν νύκτα εἰς τοὺς ξένους, ἐπλησίασε καὶ πρὸς τὸν πατέρα τῆς. Οὗτος ἔκλινε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὴν θυγατέρα του μετὰ τρυφερότητος, ὅπως πάντοτε, ὁ δὲ Βόμστορφ ὑπὸ τῆς καλλονῆς τοῦ κορασίου καταδελχθεὶς ἐψιθύριεν πάλιν κατὰ τὴν συνήθειάν του ἐν χωρίον ἐκ τοῦ Σαῖξπυρου.

Ἡ Καρμελίτα ἐδήλωσεν εἰς τὸν Καίῦ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς μητρός τῆς ὅσον ἀφορᾷ τὸ ταξίδιον, καὶ μετὰ πολλοῦ ζήλου προσέθηκε νὰ πείσῃ τὸν πατέρα τῆς.

Ὁ Καίῦ ἐφάνη δισταῖων. «Νομίζω» εἶπεν «ὅτι δὲν χρειάζεσαι πολλὰ πράγματα διὰ τὸ ταξίδιον, καὶ τὰ ὀλίγα, τὰ ὅποια χρειάζεσαι, εἶναι βρῆθι ἔτοιμα. Διὰ τὰ ἄλλα νομίζω ὅτι εἰς τὸ Βερολῖνον εἰμποροῦμεν νὰ τ' ἀγοράσωμεν ἔτοιμα, ἀφοῦ μάλιστα ἐκεῖ εὐρίσκειται μεγαλητέραν ἐκδοκὴν παρὰ ἐδῶ.» Ἀλλ' ἡ Καρμελίτα, ἐπιθυμοῦσα νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς μητρός τῆς, προσέειπε νὰ πείσῃ τὸν Καίῦ, λέγουσα πρὸς τοὺς ἄλλους ὅτι ἡ διαφορὰ τῶν τιμῶν εἶνε πολλὴ μεγάλη καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶπε πολλάκις ὅτι θεωρεῖ καθῆκον του νὰ ἐξοδεύῃ τὰ χρήματα του μᾶλλον ἐν τῇ γενεθλίᾳ πόλει ἢ ἄλλοι.

Ὁ Καίῦ παρετήρησε τὴν κόρην του, εἰς τοὺς μεγάλους, ὥραίους ὀφθαλμούς. Πόσον εὐκόλως ἠδύνατο νὰ συγκινηθῇ ἡ καρδίαν τῆς, — πόσον εὐαίσθητος ἦτο εἰς φιλοφροσύνην καὶ ἀγάπην! Καὶ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ Καίῦ δὲν ἠδύνατο ν' ἀποποιήσῃ οὐδὲν πρᾶγμα εἰς αὐτήν. «Ἄν ἀπῆται παρ' αὐτοῦ καὶ τὴν μεγίστην θυσίαν, ὁ Καίῦ θὰ ἐνέδιδεν εἰς τὴν παράκλησίν τῆς. Ἡ Καρμελίτα ἐνόησεν ἐκ τοῦ βλέμματός του ὅτι ἐπέσθη καὶ ἀσπασθεῖσα αὐτὸν ἀπεμακρύνθη, ἀφοῦ πρότερον ἔτεινε τὴν δεξιάν καὶ εἰς τὸν Βόμστορφ.

«Καλὴ νύκτα, ὥρατε κύκνε μὲ τὰ μαῦρα φτερά —» εἶπεν ὁ Βόμστορφ, ἂν καὶ πολλάκις ἦδη ὁ Καίῦ τὸν παρεκάλεσε ῥητὰς νὰ μὴ κάμνῃ καθ' ὅλου τοιαῦτα κομπλὶ μέντα εἰς τὴν κόρην του. — «Εἶδε οἱ θεοὶ τῶν ὀνείρων καὶ τοῦ ὕπνου νὰ λησμονήσουν ὅλον τὸν κόσμον, ἀλλ' εἰς σὰς νὰ ἀνοίξωσι τοὺς χρυσοὺς οὐρανοὺς τῶν αὐτῶν τὴν νύκτα.»

«Ὅχι, ὄχι» ἀπήντησεν ἡ Καρμελίτα «δὲν θέλω νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ εὐχή σας» καὶ γελῶσα φαιδρῶς ὑπεκλήθη καὶ ἐγένετο ἄφαντος.

«Σὰς παρακαλῶ, ἐξάδελφε!» εἶπεν ὁ Βόμστορφ μὲ σοβαρὸν ὄψος, ἀφοῦ εἶδε τὴν Καρμελίταν ἐξελθούσαν τῆς αἰδοῦσης, «εἰπέτε μου, ἐπαράκουσα ἢ εἶνε ἀλήθεια, ὅτι ἡ κόμισσα Καρμελίτα δὲν θέλει νὰ μᾶς συνοδεύσῃ εἰς τὸ ταξίδι;»

Ὁ Καίῦ ἀπεκρίθη καταπατικῶς, καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Βόμστορφ προσέλαβεν ἑκφράσιν ἀπορίας. Τὴν στιγμὴν ταύτην οἱ ξένοι ἠγέρθησαν καὶ ἠτοιμάζοντα ν' ἀναχωρήσωσιν. Ἐκ τούτου παρεκινήθη ὁ

Καίῦ ν' ἀποσυρθῇ ἀπὸ τοῦ Βόμστορφ, καὶ ἀπερχόμενος τῷ εἶπε γελῶν: «Βεβαίως, δὲν βλέπετε τὴν ὥραν, νὰ ἰδῆτε τὴν Καρμελίταν μαζὶ μᾶς νὰ ταξιδεύῃ. Νομίζω, ὅτι τὸ ἀσφαλέστερον εἶνε νὰ τὴν ἀφήσω ἐδῶ.»

Ταῦτα λέγων ἠφανίσθη ἀπὸ τὰ ὄμματα τοῦ Βόμστορφ, ὅστις ἐπ' ἴσης ἠγέρθη καὶ ἐστράφη πρὸς τὴν ἐξοδον.

Τὴν πρωΐαν, ἥτις εἶχεν ὁρισθῇ διὰ τὴν ἀναχώρησιν, ἐνῷ ὁ Καίῦ ἠτοιμάζετο ἤδη νὰ ἐπιβῇ τῆς ἀμάξης, ὁ ὑπρέτης τοῦ Βόμστορφ ἦλθε τρέχων καὶ ἀνῆγγειλεν: «Ὁ κύριος Βαρώνος παρακαλεῖ τὸν κύριον κόμητα, νὰ τὸν συγχωρήσῃ ὅτι δὲν δύναται νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ ταξίδιον. Προσεβλήθη αἰφνης ἀπὸ τόσον δυνάτους πόνοους εἰς τοὺς πόδας, ὥστε δὲν δύναται καθόλου νὰ κινήθῃ. Παρακαλεῖ ὁμῶς τὸν κύριον κόμητα, νὰ μὴ ἀναβάλῃ καθόλου τὸ ταξίδιον. Ὁ κύριος Βαρώνος ἐλπίζει ὅτι θὰ δυνηθῇ ἕως αὐρίου νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν κύριον κόμητάν καὶ νὰ τὸν συναντήσῃ ἐν Ἀμβούργῳ.»

«Ἄχ, τί κακοτυχία!» ἐφώνησεν ὁ Καίῦ ἀνυπομονῶν, «καὶ τί ἄσχημα συμπτώματα ἐν γένει δι' αὐτὸ τὸ ταξίδι!»

Ἀλλὰ συμπόνως μὲ τὸν ἀποφασιστικὸν χαρακτήρα του, δὲν μετέβαλε καθόλου τὴν ἀπόφασίν του, οὐτε καὶ μετέβη εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Βόμστορφ νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ καὶ νὰ τὸν ἀποχαιρετήσῃ αὐτοπροσώπως, ἀλλὰ τῷ ἐμήνυσε μόνον διὰ τοῦ ὑπρέτου ὅτι λυπεῖται πολὺ, καὶ τῷ ἔστειλε τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐν Ἀμβούργῳ ξενοδοχείου, ἐνθα ἠδύνατο νὰ συναντηθῶσι τῇ ἐπαύριον.

Ἀμέσως δὲ ἀποχαιρετήσας τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα τοῦ ἐπέβη τῆς ἀμάξης, ἥτις ἐξεκίνησεν ἤδη καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐγένετο ἄφαντος.

Κατὰ τὴν νύκτα, ἥτις ἐπικολοῦθη τὴν ἐσπερίδα ἐκείνην, ὁ Βόμστορφ εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον τοῦ τὴν Κλεμεντίαν Ἰουλίαν. Ὅσα εἶχεν ἰδῇ καὶ ἀκούσῃ κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, ὅσα εἶχε σκεφθῇ καὶ ὑποπτεῖται ἐν καταστάσει ἐγρηγόρσεως, τὸν ἀνησυχῆσαν μὲ ψηλαφτὰς εἰκόνας ἐν τῷ ὕπνῳ του.

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Καίῦ φιλεῖ μὲ τὴν Καρμελίταν, ὁ Βόμστορφ εἶχε παρατηρήσῃ τὸ πρόσωπον καὶ τὰ βλέμματα τῆς Κλεμεντίνας Ἰουλίας, καὶ τὰ βλέμματα ταῦτα ἐγέννησαν ἐν αὐτῷ ὑποψίας καὶ προαισθήματα, τὰ ὅποια δὲν ἠδύνατο ν' ἀποσοβῇ ἐκ τοῦ πνεύματός του. Ἐνῷ εἶχεν ἤδη καὶ ἐκ τῶν προτέρων πολλὰς ἀφορμὰς ὑποψίας καὶ δυσπιστίας, τότε ὁμῶς αἱ ἀνησυχίαι τοῦ ἐκορυφώθησαν ὅτε παρετήρησε τὴν διαβολικὴν ἑκφράσιν ἐν τῷ προσώπῳ τῆς γυναικός.

Ἀλλὰ ἡ ἡσυχία καὶ ἀταραξία τοῦ Καίῦ ἐπαύσαν πάλιν πρὸς στιγμὴν τὴν ἀνησυχίαν του, ὅπως ὥστε ἔκρινε καλὸν νὰ παρασιώπῃ τὰς ὑποψίας του. Ἀλλ' ὅτε ἀφύπνισθη τὴν ἀκόλουθον πρωΐαν, αἱ ὑποψίαι του ἐκείναι κρατεῖσθαι ἐπὶ μᾶλλον διὰ τοῦ ὀνείρου προσέλαβον τοσοῦτον σοβαρὸν χαρακτήρα ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὥστε τὸν ἠνάγκασαν νὰ ἀναβάλῃ τὸ ταξίδιον, τοῦλάχιστον δι' αὐτὴν μόνην τὴν ἡμέραν. Ὅτι δῆποτε καὶ ἂν συνέβαινε, ἦτο ἀποφασισμὸς νὰ μείνῃ καὶ νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ ἐντεῦθεν. Ἡσθάνετο τὴν φωνὴν τοῦ καθήκοντος, ἥτις τῷ ἔλεγε νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπὶ τῆς Καρμελίτας, διότι αὕτη διέτρεχε σοβαρώτατον κίνδυνον.

Ἔμεινε λοιπὸν τὴν ἡμέραν ταύτην ἐν τῷ δωματίῳ του καὶ μόνον τὴν Καρμελίταν ἐδέχθη περὶ τὸ ἐσπέραν, ἥτις ἦλθε διὰ νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῆς ὑγείας του. Τὸ κοράσιον ἐφαίνετο ὅτι εἶχε καὶ κατὰ τι σπουδαῖον νὰ τῷ ἀνακοινώσῃ.

«Ὁ θεὸς τῶν ὀνείρων δὲν εἰσέκουσε τὴν εὐχὴν σας χθὲς τὸ ἐσπέραν —» εἶπεν ἡ Καρμελίτα μετὰ τινὰς στιγμὰς, ἀφοῦ συνωμίλησαν περὶ τινῶν ἀδιαφόρων πραγμάτων. «Ἐκοιμήθηκα τόσον ἀνήσυχος — καὶ ἡ μητέρα μου —»

«Τί συνέβη, κόμισσα;» εἶπεν ὁ Βόμστορφ ἐγερθεὶς, μετὰ προφανοὺς ἀνησυχίας. Ἰδὼν τὴν ἐμφοβὸν ὄψιν, μετ' ἧς ἡ Καρμελίτα ἐπρόφερε τὰς λέξεις «ἡ μητέρα μου» συνεταράχθη ὁ Βόμστορφ καὶ κατελήφθη ὑπὸ σφοδρᾶς ἀνυπομονῆς.

Ἡ Καρμελίτα παρετήρει τὰ ἐστατικά καὶ διαπεραστικά βλέμματα τοῦ ἀνδρὸς προσηλωμένα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τῆς καὶ δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ συγκρατήσῃ τὸν φόβον καὶ τὴν ἀνησυχίαν, ἣν πρὸ μικροῦ προσεπάθει νὰ κρύψῃ.

«Μὲ ἐρωτᾷτε μὲ τόσην ταραχήν! Μὲ τρομάζετε!» εἶπε τρέμουσα.

«Ναί, ναί, γλυκὸ μου περιστράκι, σὰς ἐτρόμαξα, συγχωρήσατέ με. Ἀλλ' εἰπέτε με, — διηγήθητε τί συνέβη μὲ τὴν μητέρα σας; —» ἠρώτησεν ὁ Βόμστορφ προσπαθῶν εἰς μάτην νὰ καλύψῃ τὴν ἀνυπομονήσαν του.

Ἡ μητέρα μου — εἰς τὸν ὕπνον μου ἢ ἀληθινά, δὲν ἤξεύρω — ἐπλησίασε σὸ κρεβάτι μου καὶ ἔσκυψε ἐπάνω μου καὶ μὲ ἔπιασε ἀπὸ τὸ λαιμὸ καὶ ἐφώνησε: πρέπει ν' ἀποθάνῃς —»

«Ἀρκεῖ, ἀρκεῖ, μὴ ἐξακολούθησετε, κόμισσα» εἶπεν ὁ Βόμστορφ,

και ανασκίρτησας έπείσε με τας χείρας τὸ στήθος του. «Παρακαλῶ, τί έχετε;» ήρώτησεν ή Καρμελίτα — Πέτε μου τώρα και σεις, παρακαλῶ, διατι είστε τόσο ανήσυχος;»

«Καθήσατε, παρακαλῶ, κόμησα, και ακούσατε τοὺς λόγους μου» — απήντησεν ὁ Βόμστορφ αναλαμβάνων την σοβαράν αταραξίαν του και σταθμίζων μετ' ακριβείας τὰς λέξεις του.

«Είμαι φίλος σας, περισσότερον παρά φίλος σας. Δεν υπάρχει τίποτε εις τὸν κόσμον, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ έπραττα διὰ σὰς . . . Χθές τὸ έσπερας με κατέλαβε ανεξήγητος, βεβαίως ἀδικαιολόγητος, ἀλλὰ πολὺ μεγάλη ανήσυχία, όταν ήκουσα ὅτι θέλετε νὰ μείνετε ἐδῶ. Τὴν νύχτα είδα εις τὸν ὕπνο μου — ἀλλὰ μὴ ανήσυχῃτε και πιστεύσατε ὅτι εἶνε καλὸν δι' ήμᾶς . . . διὰ σὰς, έννοῶ — είδα ὄνειρον ὁμοιον με τὸ ἰδικόν σας, και δι' αὐτὸ έπροφασίσθην ὅτι εἰμαι ἄρρωστος και έμεινα ἐδῶ. Ἀλλ' ὅχι ἐκ δυσπιστίας πρὸς τὴν μητέρα σας, ἀλλὰ δι' ἄλλον ανεξήγητόν φόβον, ὅστις με ήνάγκασε νὰ μείνω, χωρὶς νὰ εἰξεύρω ἀκριβῶς διατί. Τώρα έρχεσθε και σεις, και μοῦ διηγεσθε ὅμοια πράγματα. — Εἶνε παράδοξον ὅτι κάθημαι και ὁμιλῶ μαζὴ σας περὶ τοιούτων πραγμάτων, και ἐλπίζω, αγαπητὴ κόμησα, ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶναι τῆς φαντασίας μας, — ἀλλὰ, — ἀλλὰ —»

Ὁ Βόμστορφ διέκοψεν ἑαυτόν.

«Ἀλλὰ; Κύριε Βορῶνε —;»

«Τίποτε! Ἀπολύτως τίποτε, αγαπητὴ κόμησα! Ἦθελα μόνον νὰ σὰς παρακαλέσω, νὰ εἰσθε προσεκτικὴ και νὰ προφυλάττεσθε, μήπως σὰς συμβῇ τίποτε δυσάρεστον. Προσέχετε εις ὅλα και εις ὅλους, ὅσοι σὰς περιστοιχίζουν, — έννοῶ δηλαδὴ . . . αὐτὰς τὰς ἡμέρας . . . νὰ προφυλάττετε τὸν ἑαυτόν σας. — Θὰ ὁμιλήσω και με τὴν κυρίαν μητέρα σας, νὰ σὰς προσέχῃ και νὰ σὰς προφυλάττῃ, ἔστω και ἂν με περιγέλασῃ διὰ τοὺς φόβους μου.»

«Ὅχι, μὴ ὁμιλήσατε» απήντησεν ή Καρμελίτα περιδεής. Μὴ ὁμιλήσατε με αὐτήν. Εἶνε καλῆτερον νὰ μὴ τὸ κάμετε. Τὴν συμβουλὴν σας ὅμως, θὰ τὴν ἀκολουθήσω.»

Ἐπρόφερε μόνον τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις και εἶτα έμεινεν ἀκίνητος, με ἀτενὴ βλέμματα, ὡσεὶ ἀφηρημένη.

Ἀλλ' αἰφνης έρρευσαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ποταμηδὸν τὰ δάκρυα, τὸ σῶμά τῆς ἐκλονίσθη ὑπὸ φοβεράς ταραχῆς, και ἐκλινεν ὡς νεκρὰ πρὸς τὰ ὀπίσω.

«Πρέπει νὰ σὰς τὸ εἰπῶ — ναι, ναι — ἴσως δὲν ήτον τίποτε, κύριε Βόμστορφ, ἀλλὰ πρέπει νὰ σὰς τὸ εἰπῶ. Δεν ήλθα ἐδῶ χωρὶς λόγον και χωρὶς αἰτία, . . . και οἱ λόγοι σας . . . μαζὴ με ὅσα είδα σήμερα —»

Ἡ Καρμελίτα δὲν ήδυνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ. Ὁ ἰδρὼς ήρχισε νὰ ρέῃ ἀπὸ τοῦ μετώπου τῆς, και μετὰ πολλῆς δυσκολίας κατάρθωσεν ὁ Βόμστορφ νὰ τὴν κρατήσῃ εις τὴν θέσιν τῆς.

Ἦουχάσατε! Λέγετε! σὰς παρακαλῶ!» εἶπε μετὰ βραγχώδους φωνῆς. Καὶ τότε ή Καρμελίτα, φρίττουσα και τρέμουσα, ήρξατο διηγουμένη:

«Σήμερα τὸ γεῦμα, σὸ τραπεζι, ή μικρὰ Ἰουλία ήθελε νὰ πιῇ, και τῆς έβαλα νερὸ σὸ ποτήρι. Ἐπειτα έβαλα και σὸ δικό μου ποτήρι νερό, και τότε αἰφνης ή μητέρα με διέταξε νὰ πάω εἰς τὸ μαγειριὸ και νὰ φέρω τὸν καρυδοσπάστη. Αὐτὴ τῇ στιγμῇ ή Καρλόττα εἶχεν ἔβγῃ ἀπὸ τὸ δωμάτιον. Τότε ήκουσα αἰφνης τὸν ἀδελφὸ μου Καϊὺ νὰ φωνάζῃ: «ὦ, εἴης Καρμελίτας τὸ ποτήρι βάνεις ζάχαρι, και εἰς τὸ δικό μου τίποτα!» Ἐγὼ ἐγύρισα ἀμέσως και ἐκύτταξα, και είδα τὴ μητέρα ποῦ ἔσκυψε θυμωμένη ἐπάνω του, κ' ἐκεῖνος ἄρχισε νὰ κλαίῃ. Ἡ Ἰουλία ἐκαθόσθουν δίπλα μου και τὸ ποτήρι τῆς ήτανε κοντὰ σὸ δικό μου. Ὅταν ἐκάθησα πάλε εἰς τὴν θέσιν μου, ή Ἰουλία ἄρπαξε κατὰ λάθος τὸ δικό μου ποτήρι γιὰ νὰ πιῇ, και τότες ή μητέρα ἐπήδησε ἀμέσως ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς και ἐκτύπησε τὸ χέρι τῆς Ἰουλίας τόσο δυνατὰ, ὥστε τὸ ποτήρι ἐπετάχτηκε μακρὺν και ἔγινε τρίβαλα. Καὶ τότες — δὲν ήξεύρω πῶς μοῦ ήλθε σὸ νοῦ — και ἐθυμήθηκα ὅσα είδα τῇ νύχτα, και όταν είδα τὴν μητέρα νὰ με κυτᾶζῃ με τόσο φοβερὸ βλέμμα — ἀπαράλλακτα ὡπως τῇ νύχτα — ἔπεσα εἰς τὰ πόδια τῆς ἀπὸ τὸ φόβον μου και ἐφώναξα: «Μὴ, μὴ, μητέρα, μὴ μοῦ κάμῃς τίποτα! μὴ μοῦ κάμῃς τίποτα!»

«Ἐξακολουθήσατε, κόμησα! λέγετε, παρακαλῶ» εἶπεν ὁ Βόμστορφ ἐνθαρρύνων αὐτὴν με ήρεμον ὕφος, ἂν και ήτο κατεληγμένος ὑπὸ φρίκης.

«Τότε, ἐκατάλαβα ὅτι ή μητέρα έβαλε μέσα εἰς τὸ νερὸ . . .»

«Τί, κόμησα;» ἐφώναζεν ὁ Βόμστορφ, και αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς του ήνωρθοῦντο ὑπὸ φρίκης.

Ἀλλ' ή Καρμελίτα δὲν ήδύνατο πλέον νὰ ἐξακολουθήσῃ. Αἰφνης ἐλιποθύμησε και έπεσεν ὡς νεκρὰ εις τὰς ἀγκάλας τοῦ Βόμστορφ.

Οὗτος δὲν ήξευρε κατ' ἀρχὰς τί νὰ πράξῃ. Παρετήρει τοὺς κεκλεισμένους ὀφθαλμούς τοῦ κορασίου, κατελήφθη ὑπὸ φοβερωτάτης ανησυχίας και φόβου ἰδὼν τὸ ἡλλαγμένον χρῶμα τοῦ προσώπου τῆς, και ὀλίγον ἔλειψε νὰ περιπέσῃ εις παντελὴ ἀπελπισμόν. Αἰφνης ὅμως ἀνέλαβε τὴν ἐτοιμότητα τοῦ πνεύματός του, ἐσήκωσε ταχέως και ἐλαφρῶς τὴν Καρμελίταν εις τοὺς βραχίονάς του και κατέκλινεν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου. Ἐνταῦθα ήρχισεν ἀμέσως τὰ πρὸς ἀναζωογόνησιν αὐτῆς πειράματά του, εἰ και κατ' ἀρχὰς ἐπάλαιον και συνεκρούοντο ἐν τῇ συνειδήσει αὐτοῦ αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ καθήκοντος μετὰ τῶν ἱποτικῶν αὐτοῦ διαταγῶν.

Ἐρράντισε τὸ μέτωπον τῆς λιποθύμου κόρης και ήρχισε νὰ τρίβῃ τὰς ἀρθρώσεις τῶν χειρῶν, ἀλλ' ἐβλεπεν ὅτι ήτο ἀνάγκη νὰ λύσῃ τὴν ἐσθῆτα και τὸν στηθόδεσμον ὅπως διευκολύνῃ τὴν ἀναπνοήν τῆς. Ἐμεινεν ἐπὶ τινὰ στιγμὴν ἀτενίζων αὐτήν. Ἰδοῦ, ἐκεῖτο ἐνώπιόν του ἀναίσθητος ή θυγάτηρ τοῦ Καϊὺ ἐν τῇ πρώτῃ ἀνθήσει τῆς νεότητος, θελκτικωτάτη, μαγευτικὴ, φραϊὰ ὡς Ψυχὴ.

Ὁ Βόμστορφ ἐδίσταζε. Δεν ήξευρε τί νὰ κάμῃ: Νὰ σπεύσῃ εις τὴν ἑπαυλιν; Ἀλλ' ήτο ήναγκασμένος ν' ἀφήσῃ μόνην τὴν λιποθύμον κόρην και νὰ μεταβῇ ἐκεῖ ὁ ἴδιος, διότι ὁ ὑπὸ κτήτος τοῦ εἴχε νὰ λείπῃ. Ὅχι, δὲν ήδύνατο νὰ τὴν ἀφήσῃ μόνην, πλὴν τοῦτο δὲ ἐγίνωσκε κάλλιστα τί θὰ συνέβαινεν, ἂν ἐξήτει βοήθειαν ἐκ τῆς ἐκαύλας. Τὸ καλῆτερον λοιπὸν και καταλληλότερον πρὸς τὰς περιστάσεις ήτο νὰ προσπαθήσῃ μόνος, ὅπως ήδύνατο, νὰ μεταφέρῃ τὴν Καρμελίταν εις τὴν ζωήν. Ἀλλ' ἀπαιτεῖτο ταχύτης ἐνεργείας.

Ὁ Βόμστορφ ἔλυσεν τῆς κόρης τὴν ἐσθῆτα και τὸν στηθόδεσμον τὸν λαμὸν αὐτῆς, τὸ ἄβρὸν στήθους ὑπὸ τὸ μεταξωτὸν φόρεμα ἀπεκάλυψε και ἀφήκεν ἐλεύθερον. Ἐπραξε ταῦτα με ὅλην τὴν τρυφεράν προφυλακτικότητα ὑπηρετοῦσης ἀδελφῆς, και ὡς τρυφερός, φιλόστοργος πατήρ, ή ἀδελφός, διηύθυνε τὸ βλέμμα πρὸς τὸ πρόσωπόν τῆς και παρετήρει τὴν ἐνέργειαν τῶν πειραμάτων του.

Ὅτε δὲ κλίνας πρὸς αὐτὴν τὸ οὖς διέκρινεν ὅτι οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας ἐγένοντο ἰσχυρότεροι, ἔλαβε καλὰς ἐλπίδας, ἔτριψε τοὺς κροτάφους και τὸν τράχηλον τῆς Κόρης με ὕδωρ, και ἐρράντισε πάλιν τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Τέλος ἀνάρθωσεν αὐτὴν και προσεπάθει νὰ ἐγγύσῃ εις τὸ στόμα τῆς ὀλίγον οἶνον και ὕδωρ. Αἱ διαρκεῖς αὐτοῦ προσπάθειαι πρὸς ἀναζωογόνησιν τῆς λιποθύμου ἐπέτυχον.

Ἡ Καρμελίτα ἀνέωξε τοὺς ὀφθαλμούς, ἔστρεψε τὰ βλέμματα αὐτῆς συγκεχυμένη και ἀγνοοῦσα ποῦ εὐρίσκετο, — παρετήρησεν ἔπειτα ἑαυτήν, ἐτρόμαξε, ἔθηκε τὰς χείρας μετὰ παρθενικῆς αἰδοῦς ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτῆς, και ἀπηύθυνεν ἔμφορον, ἀμήχανον βλέμμα πρὸς τὸν ἄνδρα, ὅστις ἴστατο ἐκεῖ περιχαρὴς ἀλλ' ὀλίγον τι τεταραγμένος και ἀπορῶν τί νὰ πράξῃ.

«Ἐλιποθυμήσατε, κόμησα,» εἶπεν ὁ Βόμστορφ. «Ἐπέρασε πολλὴ ὥρα ἕως ὅτου νὰ ἐπανέλθετε εις τὸν ἑαυτόν σας. Ἐπραξα πᾶν ὅτι ἐθεώρησα ὠφέλιμον και ἀναγκαῖον. — Θέλετε ν' ἀνοίξω τὰ παράθυρα; Πῶς αἰσθάνεσθε τὸν ἑαυτόν σας —;»

Και ἐπειδὴ ή κόρη δὲν ἀπεκρίνετο, ἀλλ' ἔμφορος εἰσέτι και οἶονεὶ ἀπειλουμένην ήτένιζεν αὐτόν, ὁ Βόμστορφ ὑπεκλήθη μετὰ σεβασμοῦ και μετέβη εις τὸ παρακείμενον δωμάτιον.

Ἡ Καρμελίτα ἀφοῦ εἶδεν αὐτὸν ἀπελθόντα, προσέλαβε τοιαύτην ἔκφρασιν εις τὸ πρόσωπόν τῆς, ὡς ἂν εἰ ήθελεν ἀμέσως νὰ τὸν καλέσῃ ὀπίσω, ἔπειτα ὅμως ἐτακτοποίησε πάλιν τὸ φόρεμά τῆς και ἔγερθεῖσα ἔκρυσσε τὴν θύραν, προφέρουσα συγχρόνως με ἱκετευτικὸν ὕφος τὸ ὄνομά του.

Και ὅτε ὁ Βόμστορφ ἐνεφανίσθη πάλιν ἐνώπιόν τῆς, ή Καρμελίτα παρετήρησεν αὐτόν με τοὺς ἑκφραστικωτάτους, μέλανας ὀφθαλμούς τῆς, οἵτινες τὴν στιγμὴν ταύτην ὠμίλουν εὐχλωττότατην ὁμιλίαν. Ἐκεῖνος δὲ τὴν ἐνόησε και τὸ πρόσωπόν του ἐλαμπρύνθη ὡς ὁ ἥλιος.

Και τώρα ή Καρμελίτα πρώτη ἀνέλαβε τὴν ἀταραξίαν τῆς και ἐπανήλθεν ἀμέσως πρὸς τὸ κατεπεῖγον ζήτημα.

«Δὲν εἰμπορῶ νὰ ἐπιστρέψω πλέον εις τὸ σπίτι —» ήρξατο λέγουσα. «Εἶνε ἀδύνατον! Δέλω νὰ φύγω ἀπ' ἐδῶ. Φέρετέ με τώρα ἀμέσως — εις τὴν πόλιν πρὸς τοὺς Σλείβεν και εἰδοποιήσατε ἀμέσως τὸν πατέρα μου. Θέλω νὰ πάω στὸν πατέρα μου — δέλω νὰ τὸν ἰδῶ ἀμέσως! —»

Ἀλλ' ήδη μετὰ τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις, μετεβλήθη πάλιν ή ὄψις τοῦ προσώπου τῆς. Ἡ ἀποφασιστικὴ ἔκφρασις τοῦ προσώπου ἐξέλειπεν ἀμέσως, και διεδέχθη αὐτὴν φόβος και δειλία, ήτις παρέσχεν αὐτῇ ἀπεριγράπτως συγκινητικὴν ὄψιν. Αἱ φοβεραὶ ἐντυπώσεις ήρχισαν πάλιν νὰ ἐξασκῶσι τὴν ἐνέργειάν των, και τὸ κοράσιον ἐξερράγη πάλιν εις δάκρυα και έπεσεν ἐπὶ μίᾳ πολυθρόνῃς.

«Αχ, μείνετε κοντά μου, μή με εγκαταλείψετε, κύριε Βόμστωρφ!» ἐφώναζεν ικετευτικῶς. «Θέλω νὰ πάω στὸν πατέρα μου, — γρήγορα — ἀμέσως. — Φοβοῦμαι. — Τρομάζω! Μόνη ἡ ἰδέα, νὰ παρουσιασθῶ ἐμπρὸς τὴν μητέρα μου —.» Τὸ σῶμά της ἤρχισε πάλιν νὰ κλονίζεται καὶ νὰ παγώνει ὑπὸ τοῦ τρόμου.

«Μάλιστα, ἀμέσως, ἀγαπητὴ κόρη μου! Ἀμέσως θὰ ἐκτελέσω τὴν ἐπιθυμίαν σας, — μὴ ἀμφιβάλλετε — ἔχετε θάρρος —» ἐφώναζεν ὁ Βόμστωρφ. «Καὶ πρέπει νὰ σπεύσωμεν πάραυτα. Ἀμέσως πάω νὰ διατάξω μίαν ἄμαζαν...»

«Ναί, σὰς παρακαλῶ! Πέτε νὰ ἐτοιμασθῇ ἀμέσως. Ἐγὼ μὲν εἰδῶ, καὶ κλειδόνω τὴν πόρτα, ἕως ὅτου νὰ ἐπιστρέψετε.»

«Καλὰ — τρέχω! Πρέπει νὰ σπεύσωμεν, πρὶν σὰς ἀποζητήσουν.»

«Βέβαια», εἶπεν ἡ Καρμελίτα, «ἀν καὶ εἶπα ὅτι πηγαίνω εἰς τοῦ ἐπιστάτου.»

Ὁ Βόμστωρφ εἰσῆλθεν εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, τὸν κοῦτωνα του, ὅπως φορέσῃ τὸν μανδύαν του. Ἐλαβε τὴν ῥάβδον του, καὶ ἐξήγει ἄλλα τινὰ μικρὰ πράγματα, τὰ ὅποια ἤθελε νὰ λάβῃ μαζί του.

Ἡ Καρμελίτα ἐκάθητο ἐκεῖ, κἀτωχρος, τρέμουσα, μετὰ μεγάλης ἀνυπομονησίας παρατηροῦσα τὰς κινήσεις του διὰ τῆς ἀνεωγμένης θύρας.

«Λοιπὸν εἰς μίαν στιγμὴν εἶμαι πάλιν ἐδῶ μετὰ τὴν ἄμαζαν, κόρη μου. Θὰ παραγγείλω νὰ εἰδοποιήσουν τὴν μητέρα σας μετὰ τὴν ἀναχώρησίν μας, —» εἶπεν ὁ Βόμστωρφ ἰσάμενος παρὰ τῇ θύρᾳ. «Ἀλλὰ μίαν στιγμὴ, σὰς παρακαλῶ. Δὲν εἶνε καλῆτερον, νὰ τὸ γράψωμεν σὲ κομμάτι χαρτί;» εἶπεν εἰσερχόμενος πάλιν εἰς τὸ δωμάτιον.

Βαθεῖα σιγὴ ἐπηκολούθησε. Μόνον ὁ σκαρφισμὸς τῆς βαρέως κινουμένης γραφίδος διέκοπτεν τὴν σιγὴν ταύτην ἐν τῷ πόρῳ. Καὶ αἰφνίς ἡ σιγὴ αὐτὴ διεκόπη δι' ἰσχυροτέρου κρότου. Ἡ θύρα ἐκρούσθη, δυνατὰ, μετὰ ὀρμῆς — καὶ ἀμφότεροι οἱ ἐν τῷ δωματίῳ — ὁ Βόμστωρφ καὶ τὸ κοράσιον — ἀνεσκήρτησαν ἐντρομοί.

«Πηγαίνετε εἰς τὸν κοῦτῶνά μου, κόρη μου —» εἶπεν ὁ Βόμστωρφ μετὰ σιγαλῆς, ἀλλ' ἀποφασιστικῆς φωνῆς. «Ἢ, ὅχι — Μείνατε ἐδῶ!» — προσέθηκεν ἐπανορθῶν ἑαυτὸν, μετ' ἑῶς ἰσως ἀποφασιστικὸν ὕψος, ὡς ἄνθρωπος ὅστις ἀψηφεὶ τὸν κίνδυνον. Καὶ φωνάζας δυνατὰ «ἐμπρός!» ἀνέωξεν ὁ ἴδιος τὴν θύραν.

Καὶ εἰς τὴν θύραν ταύτην ἐνεφανίσθη, ὑπὸ τοῦ ὑπηρετοῦ Κονράδου ἀκολουθουμένη, ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλίτσα.

«Συγγνώμην διὰ τὴν ἄκαρον ἐνόχλησιν, Κύριε φὸν Βόμστωρφ» ἤρχισε λέγουσα κατὰ τὸν ἀτάραχον τρόπον της, ἀλλὰ μετὰ προφανῶς τεταραγμένον ὕψος. «Ἀπὸ μίας ὥρας ζητοῦμεν τὴν Καρμελίταν. Μήπως τυχὸν εἶνε...»

«Μάλιστα, εἶνε ἐδῶ —» ἀπήντησεν ὁ Βόμστωρφ προλαμβάνων αὐτήν. «Παρακαλῶ εὐσεβάτως, κυρία κόρη μου, νὰ εἰσέλθῃτε.»

«Περιμένετε ἔξω, Κονράδε» διέταξεν ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλίτσα καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον.

Ἡδὴ ἐκλείσθη πάλιν ἡ θύρα. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀνταλλαχθῶς περισσότεροι λόγοι μεταξὺ αὐτῶν, ὁ Βόμστωρφ ἀνέωξε πάλιν τὴν θύραν, ἐκάλεσε τὸν Κονράδον καὶ ἔδωκεν αὐτῷ παραγγελίαν τινὰ λίαν κατεσκευασμένην.

«Ὅτε ἐπέστρεψεν εἰς τὸ δωμάτιον, ἤκουσε τὴν Κλεμεντίναν Ἰουλίαν μετ' ὀργῆς ὁμιλοῦσαν πρὸς τὴν Καρμελίταν. «Σὰς παρακαλῶ, κυρία κόρη μου, λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ καθίσητε» εἶπεν ὁ Βόμστωρφ διακόπτων αὐτήν. Καὶ εἰτα στραφείς πρὸς τὴν Καρμελίταν, ἥτις ἴστατο ἐκεῖ περιδεῖς καὶ τρέμουσα προσέθηκε: «Ἐπιτρέψατέ μου, κόρη μου Καρμελίτα, νὰ ἀνταλλάξω κατὰ μόνας ὀλίγας λέξεις μετὰ τῆς κυρίας μητρός σας. Λάβετε, παρακαλῶ, τὴν καλωσύνην ν' ἀποσυρθῇτε δι' ὀλίγας στιγμὰς εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον. — Σὰς εὐχαριστῶ!»

Ἡ Καρμελίτα ἐδίστασεν, εἰτα ὅμως ὑπήκουσε καὶ ἀπεσύρθη ῥίψασα εὐγνώμον βλέμμα πρὸς τὸν Βόμστωρφ.

Τὸ πρόσωπον τῆς Κλεμεντίνας Ἰουλίας παρήλλαξε χρώματα. Μετ' ἀνυπομονησίας καὶ προφανοῦς ὀργῆς ἐπρόφερε τὰς λέξεις.

«Τί τρέχει, κύριε φὸν Βόμστωρφ; Καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου σὰς λέγω τὸ ἐξῆς. Δὲν ἐννοῶ διὰ ποῖον λόγον μετὰ ἐμβάλλετε εἰς τὸ σῶμα τῆς ἀνησυχίας! Ἡ Καρμελίτα ἔφυγε πρὸ μίας ὥρας, τὴν ζητῶ, στέλλω πρὸς ἀναζήτησίν της, δὲν τὴν εὐρίσκουν, οὔτε εἰς τοῦ ἐπιστάτου, ὅπου μοῦ εἶπε ὅτι πηγαίνει. Καὶ τώρα; Τί σημαίνουν οὗτοι αὐτοί;»

«Ἐπρόφερε τὰς τελευταίας λέξεις ὡς δέσποινα, ἥτις ἔχει ἐνώπιόν της ἓνα ὑπὸχρέτην. Ἀλλ' ὁ Βόμστωρφ οὐδαμῶς ἐταράχθη ἐκ τούτου,

οὐδὲ ἐδειλίασε. Παρετήρει τὴν γυναῖκα ἀτενῶς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐπὶ τέλους εἶπε πρὸς αὐτήν μετ' εὐγενείας, ἀλλὰ μετὰ ὕψους ἀποφασιστικὸν τονίζων ἐκάστην λέξιν:

«Ἀκριβῶς ἔνεκα τῆς ἐδεξηγῆτου ἐκπληξέως σας, κυρία κόρη μου, λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ σὰς παρακαλέσω, νὰ ἀνταλλάξωμεν ὀλίγας λέξεις μόνοι. Ἡ θυγάτηρ τοῦ συγγενοῦς καὶ φίλου καὶ εὐεργέτου μου, τοῦ κόμητος Καίῦ φὸν Βίτσορφ, προσέφυγεν ὑπὸ τὴν προστασίαν μου. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς θὰ μεταβῇ μαζί μου, κατὰ ρητὴν ἐπιθυμίαν της, εἰς τοὺς κυρίους γονεῖς σας εἰς τὴν πόλιν Ζ... καὶ αὐριον περιμένει ἐκεῖ τὸν κόμητα Καίῦ, τὸν πατέρα της, ὅστις θὰ ἐπιστρέψῃ ἐξ Ἀμβούργου.

Ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλίτσα ἀνέωξε τὸ στόμα, ὡς ἂν εἰ ἤθελε νὰ κατασπαράξῃ μετὰ τοὺς ὀδόντας τὸν ἄνδρα, ὅστις ἴστατο ἐνώπιόν της. Οἱ λευκοὶ ὀδόντες της ἐστύλινον ὡς ἀγρίου τινὸς θηρίου, καὶ θερμὴ ἐξήρχετο ἡ πνοὴ ἐκ τοῦ κυμαινομένου στήθους.

Τώρα λοιπὸν τὰ πάντα ἐφανερώθησαν. Τώρα λοιπὸν πάντα τὰ σχέδιά της ἐματαιοῦντο. Τὰ προαισθήματά της δὲν τὴν ἠπάτησαν. Ἡ Καρμελίτα ἐνόησε καὶ ἔμαθε τὰ πάντα. Καὶ ὁ Βόμστωρφ ἐδεώρηνσε τὰ συμβάντα τοσοῦτον σπουδαῖα, ὥστε ἐκρίνεν ἀναγκαῖον ν' ἀνακαλέσῃ τὸν Καίῦ.

«Καὶ τί δικαίωμα ἔχετε ν' ἀναμειγνύσθε εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς οἰκογενείας μου;» ἐφώνησε λυσσαλέα, λησμονοῦσα πᾶσαν ἀπαιτήσιν τῆς φρονήσεως, καὶ ἐγειρομένη μετὰ τοσοῦτον ἀποτόμου σφοδρότητος, ὥστε ἡ πολυθρόνα τοῦ Βόμστωρφ ἀνετράπη καὶ ἔπεσε παταγωδῶς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. «Ἀπαιτῶ νὰ μοῦ δώσετε λόγον τῆς συμπεριφορᾶς σας.»

«Εὐχαρίστας! Ἀφοῦ τὸ ἀπαιτεῖτε, κυρία κόρη μου —» ἀπήντησεν ὁ Βόμστωρφ, ἀκόμῃς ὑποκλινόμενος, μετ' εὐγενείας καὶ ἀταραξίας, «εἶμαι πρόθυμος εἰς τὰς διαταγὰς σας. Ἡ κόρη μου Καρμελίτα φοβεῖται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ἑπαυλιν. Ὁ φόβος λοιπὸν τὴν ἐμποδίζει, κυρία κόρη μου, καὶ μάλιστα τοσοῦτος φόβος, ὥστε μόλις πρὸ μιᾶς στιγμῆς μετὰ πολλοῦ κόπου κατάρθωσα νὰ ἐλευθερώσω τὸν τυρφερόν αὐτὸ πλάσμα ἀπὸ μίαν βαρεῖαν λιποθυμίαν. Νομίζω ὅτι ἔχω καθήκον νὰ ἐκτελέσω τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Κομῆσσης Καρμελίτας, διότι εὐρίσκω τοὺς λόγους τῆς δικαίους, καὶ ὁ δικαστὴς τῶν πράξεών μας — ὁ ἰδικὸς σας καὶ ὁ ἰδικὸς μου δικαστὴς, θὰ εἶνε ὁ κόμης Καίῦ. Συγχωρήσατέ με λοιπὸν μετὰ τὰς ἐξηγήσεις ταύτας, ἂν, ἀκολουθῶν τὸ καθήκον μου καὶ τὴν πεποιθήσιν μου, ἐναντιοῦμαι ἰσως εἰς τὰς ἰδικὰς σας γνώμας καὶ ἐπιθυμίας, εὐγενεστάτη κυρία κόρη μου. — Ἀ, ἡ ἄμαξα! —» ἐφώναζεν ὁ Βόμστωρφ ἰδὼν τὸν Κονράδον, ὅστις ἀνοίξε τὴν θύραν καὶ ἀνήγγειλε τὴν ἀφίξιν τῆς ἁμάξης.

«Καὶ πάλιν σὰς ζητῶ συγγνώμην, κυρία κόρη μου! καὶ — σὰς παρακαλῶ, κόρη μου Καρμελίτα, ὁρίστε μέσα. Ἡ ὁμιλία μας ἐτελείωσε.»

Ὅτε δὲ τώρα ἡ Καρμελίτα, μετὰ τὸ κἀτωχρον πρόσωπόν της καὶ τὴν ἐμφοβὸν ὄψιν, ἀλλὰ μετὰ ἀποφασιστικὸν καὶ ἀτενὲς βλέμμα ἠτένισε τὴν μητέρα της, αὐτὴ ἔκαμε μίαν τελευταίαν ἀπόπειραν ὅπως ἐπιβάλλῃ τὸ κύρος καὶ τὴν αὐθεντίαν της, εἰποῦσα:

«Νὰ μείνης ἐδῶ, Καρμελίτα! Σὲ διατάζω! Δὲν εἰμπορῶ νὰ σὲ ἀφήσω νὰ φύγῃς ἔτσι ἀπ' ἐδῶ, διὰ τόσον ἀνοήτους λόγους.»

Ἀλλ' ὁ Βόμστωρφ, χωρὶς καθόλου νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην τῆς Κλεμεντίνας Ἰουλίας, ἔρριψεν ἐν μανδῆλιον περὶ τοὺς πόδας τῆς Καρμελίτας, προσέφερεν αὐτῇ ἱπποτικῶς τὸν βραχιονά του, ἀνέωξε τὴν θύραν καὶ μετ' εὐγενείας ἀλλ' ἄρηνος ὑποκλινθεὶς ἐνώπιον τῆς Κλεμεντίνας Ἰουλίας, ἐβάδισε πρὸς τὴν ἄμαζαν.

«Σβῶσατε τὰ φῶτα, κλείσατε τὴν πόρτα καὶ δώσατε τὰ κλειδιά εἰς τὸν φύλακα τῆς αὐλῆς, Κονράδε.» Διέταξεν ὁ Βόμστωρφ μετὰ τοιοῦτον ὕψος, ὡς νὰ ἦτον αὐτὸς ὁ κύριος τοῦ κτήματος. Εἶτα δὲ ὑποκλινθεὶς πάλιν μετ' ἄκρας εὐγενείας εἰς τὴν Κλεμεντίναν Ἰουλίαν, ἐβοήθησε τὴν Καρμελίταν ν' ἀναβῇ τὴν ἄμαζαν, καὶ εἰς ἐν τοῦ νεύμα, ἡ ἄμαξα ἐξεκίνησε.

Εἰς τὸ Δρόννιγχαφ ἔβαινετο καταγίγς καὶ θύελλα. Ὁ χειμὼν κατέχευε τοὺς χειμάρρους τοῦ ἀπὸ σκότεινός καὶ βαρέος πέπλου, ὅστις ἐκάλυπτε τὸν οὐρανόν. Βροχὴ καὶ χιὼν ἐστροφονοῦντο ἐν τῷ ἀέρι, διελόντο καὶ ἔρρεον, ἐσχημάτιζον ὄρη καὶ ἀπετέλουν λήμνας, καὶ ὁ παγετώδης βορρᾶς ἐφύσα λυσσῶδως περὶ τὴν ἑπαυλιν καὶ ἐκλόνηε τοὺς στερεοὺς τοίχους.

Καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνεμοζάλης ἔτρεχε διὰ τῆς αὐλῆς τοῦ Δρόννιγχαφ μία κεκαλυμμένη ἄμαξα, ἥτις μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐσταμάτησε πρὸ τῆς λιθίνης κλίμακος, ἔξωθεν τῆς ἐπαύλεως.

«Κανείς ἐδῶ;»

Ὁ ἀμειβόμενος ἐπήδησε κάτω εἰς τὴν βαθεῖαν χιόνα, ἀνέβη

δρομαίος τὰς βαθμίδας καὶ ἔκρουσε τὸν κώδωνα. Τώρα ἐνεφανίσθη ὁ Κονράδος — καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν ἠκολούθησεν ἕτερος ὑπὲρ τῆς.

«Κόριε κόρης!» ἐφώνησεν ἀμφότεροι ἐκπεπληγμένοι.

«Εἰν' ἐδῶ ἡ κόρησα; Εἰπέτε, ὅτι ἦλθα. Καὶ σεῖς, Κονράδε, θερμάνετε τὰ δωμάτια. Ἀνάψατε τὰς θερμάστρας.»

Οἱ ὑπνρέται ὑπεκλίθησαν καὶ ἀπῆλθον.

Ὁ Καῦ εἰσῆλθεν εἰς τὰ δωμάτια του, ἔρριψε τὸν μανδύαν του καὶ τὸν πῖλον του, ἐπέσει τὸ φλέγον μέτωπόν του μετ' ἀμφοτέρων τὰς χεῖρας, καὶ ἤρχισε νὰ περιφέρῃται ἐν τῷ δωματίῳ μετὰ παραχθόδους ἀνυπομονησίας. Μόλις μετὰ πολλὴν ὥραν τῷ ἀνηγγέλθη ὅτι ἡ κόρησα εἶνε ἀσθενής, ὅτι εὐρίσκεται εἰσέτι ἐν τῇ κλινῇ καὶ ὅτι ζητεῖ συγγνώμην διὰ τὴν ἀπουσίαν της.

«Εἰπέτε ὅτι, μεθ' ὅλα ταῦτα, παρακαλῶ νὰ ἐγερθῇ. Περιμένω τὴν κόρησάν ἐδῶ.»

Καὶ πάλιν ἤρχισε νὰ περιπατῇ ἐν τῷ δωματίῳ, τεταραγμένος καὶ ἀσθμαίνων, ὡς λέων ἐν τῷ κλωβῷ του. Παρήλθον στιγμὴ μακρά, παρήλθον ἐν τέταρτον τῆς ὥρας. Ἀλλὰ τίποτε! Ὁ Καῦ ἐτράβηξε τὸ σῆμα τοῦ κώδωνος. Ἐμφροβος καὶ τεταραγμένος ἐνεφανίσθη πάλιν ὁ Κονράδος.

«Λοιπὸν!; Ποῦ εἶνε ἡ κόρησα, ἡ σύζυγός μου; Στείλατε τὴν θαλαμηπόλον.»

Ὁ διαταχθεὶς ὑπνρέτης ἀπῆλθε καὶ ὁ Καῦ περιέμενεν ἐκ νέου. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐνεφανίζετο.

Τότε πλέον ὁ ἀνὴρ ἀπώλεσε τὴν ὑπομονήν. Ὡθῆσε καὶ ἀνέωξε τὴν θύραν, ἐξῆλθεν εἰς τὸν πρόδομον καὶ ἐστρεψε τὰ βλέμματά του πρὸς τὰ ἄνω. Τὴν στιγμὴν ταύτην ἐνεφανίσθη ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλίᾳ εἰς τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος.

«Ἄ, ἦτο κακὸς, ἐπὶ τέλους!» ἐψιθύρισεν ὁ Καῦ καὶ ἀπεσῶρθη πάλιν εἰς τὰ δώματά του. Μετ' ὀλίγα δευτερόλεπτα ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλίᾳ ἴστατο ἐνώπιόν του.

Ἐνευσεν αὐτῇ μετὰ ψυχρότητος, νὰ προσέλθῃ πλησιέστερον, ὑπέδειξεν αὐτῇ ἐν κἀδισμῷ, ἐκλείδωσεν ἐσωθεν τὴν θύραν, εἰτα μετέβη εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, ἐπανῆλθε φέρων ἐν πιστόλιον γεμισμένον, ἔθηκεν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ τραπέζιου, ἐστηρίχθη μετὰ τὰ νῦτα πρὸς τὸ τραπέζιον τοῦτο, καὶ εἶπε μετὰ παγετώδη φωνήν, ἀνευ προομιῶν:

«Ἐκλεξε, Κλεμεντίνα Ἰουλίᾳ, ἐν ἀπὸ τὰ δύο: ἢ τὸν θάνατον ἢ τὴν ὁμολογίαν τῆς ἀλήθειας. Ἄν δὲν ὁμολογήσῃς τὴν ἀλήθειαν, δὲν εἶμαι ὁ Καῦ Βίτσδωρφ, ἂν δὲν σὲ θανατώσω!»

«Καῦ! — ἡ ἐφώνησεν ἡ γυνὴ —. «Τί κάνεις! πρὸς Θεοῦ!» ἐφώνησε πάλιν καὶ ἐσηκώθη ὡς ὑπὸ ἐλατηρίου ἀναπεταχθεῖσα. Τὰ μέλη της ἔτρεμον, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ της εὐρέως ἀνεωγμένοι καὶ ἀτενεῖς διηυδύνοντο πρὸς αὐτόν.

Ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ἴστατο ἐκεῖ, ὡς ἀγαλμα ἀμετακίνητος.

«Ἐγὼ δὲ ἐρωτήσω καὶ σὺ δ' ἀποκριθῇς! Πρόδεξε καλά: Ἄν ὁμολογήσῃς τὴν ἀλήθειαν, δὲ ἔχῃς ὅ τι σου χρειάζεται ἐν ὅσῳ ζῆς. Ἡ γυναῖκα, τὴν ὅποιαν ὁ Καῦ Βίτσδωρφ ἠγάπησε μίαν φοράν, καὶ ἡ ὅποια τῷ ἐγέννησε τέκνα, δὲν δὲ πεινάσῃ ποτὲ ἐν ὅσῳ ζῇ. Ἀλλὰ χωρισμένοι δὲ εἴμεθα διὰ παντὸς ἀπὸ σήμερον. Ἡ πρᾶξις σου εἶχεν αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα. Ἄν ὅμως προτιμᾷς ν' ἀποθάνῃς ἀμέσως, ἀναδέχομαι ἐγὼ τὰς συνεπείας. Ἰσως φονεῖσθε καὶ ἐγὼ ἀμέσως. — Καὶ ὅμως! Ὁχι! Δὲν αὐτοκτονῶ! Ἡ Καρμελίτα μου, τὰ παιδιά μου, ποῦ μοῦ ἐγέννησες, δὲν με ἀφίνουν...»

Ἡ φωνὴ του ἔτρεψε, καὶ τὰ χεῖλη του ἐκινούντο σπασμωδικῶς. Εἰτα ὑψώσας τὴν κεφαλὴν, ἐψιθύρισεν ἐν ἄκρῳ ταραχῇ: «Θεὸς παντοδύναμε, δός μου ἀταραξίαν καὶ καθαρότητα πνεύματος. Πρέπει νὰ κρίνω ἀντὶ σοῦ. Δὲν εἰμπορῶ νὰ περιμένω τὴν κρίσιν σου!»

Καὶ πάλιν μεταστραφείς πρὸς τὴν Κλεμεντίναν Ἰουλίαν, ἥτις ἔμενεν ἐκεῖ ἀκίνητος, ἀπολειψαμένη ὑπὸ τοῦ φόβου, ὡς παράφρων, εἶπε:

«Σὲ ἐρωτῶ: Ἐβαλες φαρμάκι εἰς τὸ ποτήρι τῆς Καρμελίτας; Ναι ἢ ὄχι; Κλεμεντίνα Ἰουλίᾳ;»

Οὐδεμίᾳ ἀπάντησις.

Ὁ Καῦ ἤρπασε τὸ πιστόλιον καὶ ἐσήκωσε τὸν λύκον. Τὰ ἐξηγριωμένα βλέμματά του ἦσαν προσηλωμένα ἐπὶ τῆς γυναίκος.

«Λοιπὸν, ἀποκρίσου!» ἐφώνησε μετ' ἀγρίαν κραυγὴν, ἥτις ἔπεσεν εἰς τὰ ὦτα τῆς γυναίκος ὡς κεραυνὸς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὴν ἡ γυνὴ ἔμενεν ἀφωνος, καὶ δὲν ἐπρόφερεν οὔτε ναὶ οὔτε ὄχι, ἀλλ' ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ συρομένη περιέβαλε τὰ γόνοτά του μετὰ τοὺς βραχιονάς της. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπηλλάγη τῆς περιπτόξεως ταύτης, καὶ μετὰ φωνὴν πλήρη περιφρόνητικῆς ἀγανακτήσεως «Ἐξω, ἀνθρώπινον τέρας! Φύγε ἀπὸ τὰ μάτια μου!» ἐφώνησε καὶ ἀπέκρουσεν αὐτήν.

«Λοιπὸν ἀλήθεια! Ἀλήθεια εἶνε!» ἐκραύγασεν ἑξαλλος, καὶ ῥιφθεὶς ἐπὶ μιᾶς καθήκλας ἐκάλυψε τὸ πρόσωπόν του μετ' ἀμφοτέρων τὰς χεῖρας.

Ἐπικολοῦθησε μακρά, βαθυτάτη σιγὴ. Οὐδεὶς ἐπρόφερε λέξιν. Τέλος ὁ Καῦ Βίτσδωρφ ἀνωρθώθη. «Πήγαινε», εἶπεν, «φμολόγησες, καὶ σοῦ χαρίζω τὴν ζωὴν. Τὰ ἄλλα, δὲ τὰ μάθῃς ὑστερότερα. Ἄν δὲ σοῦ ἀφίσω τὰ παιδιά μου ἢ ὄχι, δὲν εἰμπορῶ τώρα ν' ἀποφασίσω. Πρῶτα πρέπει νὰ ἰδῶ τὴν τιμωρίαν σου καὶ τὴν μετάνοιάν σου. Ἰσως μετὰ πολλὰ ἔτη δὲ εἰμπορέσῃς νὰ ἐναγκαλισθῇς τὰ τέκνα σου. Ἡ ὁμίλια μας ἐτελείωσε. Σηκώσου καὶ φύγε, Κλεμεντίνα Ἰουλίᾳ Σλεῖβεν.»

Ἀλλ' ἡ γυνὴ δὲν ἀπεμακρύνετο. Ὑψωσε μόνον τὸ ἄνω ἦμισυ τοῦ σώματος, συνέπλεξε τὰς χεῖρας καὶ ἔτεινεν αὐτὰς ἱκετευτικῶς, ὡσεὶ προσευχομένη πρὸς ἅγιον.

Εἰς τοιαύτην θέσιν ἔμενεν, ἐν σιωπῇ προσευχομένη, ἐνῶ ἐκεῖνος εἶχεν ἀπεστραμμένον ἀπ' αὐτῆς τὸ πρόσωπόν.

«Ὁ τερατώδης φύσις!» ἐψιθύρισεν ὁ Καῦ. «Οὐρανέ! Ἐπλάσας τοιαῦτα δημιουργήματα καὶ ἐχάραξες ἐπ' αὐτῶν τὴν σφραγίδα τῆς εἰκόνης σου; Ἐδημιούργησες τοιαῦτα ὄντα ὑπὸ μορφὴν ἀνθρωπίνην; Ἰοῦτα τέρατα, τὰ ὅποια μελετῶσι τὸν φόνον, ἐνῶ τὸ στόμα των μειδιᾷ!»

Καὶ εἰτα πάλιν ἐπικολοῦθησε σιγὴ, ἀλλὰ σιγὴ διακοπτομένη ἤδη ὑπὸ τῶν πνιγομένων λυγρῶν τῆς γυναίκος, τῆς ὁποίας ἡ ψυχὴ ἐκλαε καὶ ἐξήτει ἀπολύτρωσιν. Καὶ βραδέως πάλιν ἐπλησίασε συρομένη πρὸς τὸν ἄνδρα της, καὶ ἤρπασε τὰς χεῖράς του, καὶ ἐπέσει ἐπ' αὐτῶν τὰ χεῖλη της.

Ἀλλ' ὁ Καῦ ἀπώθησεν αὐτὴν περιφρονητικῶς καὶ κατέλιπε τὸ δωμάτιον. Καὶ οὕτω ἐτελείωσεν ὁ γάμος τοῦ Καῦ Βίτσδωρφ μετὰ τῆς Κλεμεντίνας Ἰουλίᾳς, κομήσεως φόν Σλεῖβεν.

Τὰ παράδουρα τῆς ἐπαύλεως ἐν Δρόννιγχαφ ἦσαν κεκαλυμμένα διὰ παραπετασμάτων. Ἄνεμος καὶ βροχὴ εἶχον ἀποσάσῃ τὸ κονίαμα καὶ τὸ χρώμα τῶν τοίχων ἔξωθεν, τὸ ἐπιχρῶσμα τῶν κιγκλιδίων τῆς κλίμακος εἶχεν ὡσαύτως ἐκπλυθῇ καὶ πανταχοῦ εἰς τὰ πέριξ, περὶ τὴν ἔπαυλιν καὶ ἐν τῷ ἀνδρῶν, ἐπεκράτει ἡ ἀτελής ἐκείνη τάξις, ἥτις προσβάλλει τὸν ὀφθαλμὸν περισσότερον ἢ ἡ παντελής, ἡ φυσικὴ ἀτάξια.

Ὁ Καῦ εἶχε γράψῃ εἰς τὸν νῦν πληρεξούσιόν του, τὸν βαρῶνον Οὐγγον φὸν Βόμστορφ, νὰ φροντίξῃ μόνον περὶ τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων πρὸς διατήρησιν τῆς ἐπαύλεως, πότε δὲ αὐτὸς μετὰ τῆς θυγατρὸς του Καρμελίτας ἐμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ ἐκ τοῦ ταξιδίου, δὲν ἠδύνατο νὰ εἴπῃ ὠρισμένως.

Τρία ἔτη εἶχον παρέλθῃ ἀπὸ τῆς φοβεράς ἐκείνης ἐν Δρόννιγχαφ σκηνῆς, καὶ ἀπὸ τριῶν σχεδὸν ἐτῶν ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλίᾳ ἐξημερωνομένη ἐν Ἀμβούργῳ, ἀποκεκλεισμένη ἀπὸ πάσης μετ' ἀνθρώπων συγκοινωνίας, καὶ ἀφωσιωμένη εἰς τὴν ἀγωγὴν καὶ ἐκπαίδευσιν τῆς θυγατρὸς αὐτῆς Ἰουλίᾳς.

Τὸ πρῶτον κτύπημα, ὅπερ ἐπληξεν αὐτὴν δεκαοκτὼ περίπου μῆνας μετὰ τὸν χωρισμὸν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Καῦ, καὶ τὸ ὅποιον ὡς ἐκδικητικὸς κεραυνὸς ἐνέσκηψεν ἐπ' αὐτὴν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ἦτο ὁ θάνατος τοῦ μικροῦ Καῦ, τοῦ υἱοῦ της. Πᾶν ὅτι ἠδύνατο νὰ πράξῃ μήτηρ πλήρης στοργῆς, ἀφοσιώσεως, αὐταπαρνήσεως, ἐδεδούσεως, ἔπραξε καὶ ἡ Κλεμεντίνα Ἰουλίᾳ ὅπως σόφῃ τὴν ζωὴν τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτῆς τέκνου. Ἀλλ' ὁ οὐρανὸς εἶχεν ἤδη ἐπικρατήσει ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τῆς γυναίκος ταύτης ἀκίνητον, ἀπειλητικὴν νεφέλην. «Ὁ φονεὺσεῖς!» Ἡ φωνὴ αὐτῆς ἔχει ἀδιακόπως ἡμέραν καὶ νύκτα περὶ τὰ ὦτα τῆς Κλεμεντίνας Ἰουλίᾳς, καὶ ἡ τιμωρία της διὰ τὴν παράβασιν τῆς ἐντολῆς ταύτης, ἦτο ἀνάποδρατος.

Καὶ πῶς νὰ ἀναγγεῖλῃ τὸ δυστύχημα τοῦτο εἰς τὸν πατέρα τοῦ παιδίου; Ἡ σκέψις αὕτη ἐβασάνιζεν ἐπὶ μᾶλλον τὴν πληρωμένην καρδίαν της. Μὲ πόσας παρακλήσεις, μετὰ πόσας ἱκεσίας εἶχε κατορθώσῃ νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ Καῦ τὴν παραχώρησιν ταύτην, ὅπως κρατήσῃ πλησίον της τὰ τέκνα ταῦτα, εἰς ἀ συνεκνευροῦτο ὅλη αὐτῆς ἡ στοργή. Καὶ ἤδη ἦτο ἠναγκασμένη νὰ πέμψῃ πρὸς τὸν ἐξάφρετον ἐκεῖνον ἄνδρα, ὃν αὐτὴ κατέστησε τοσοῦτον δυστυχῇ, τὴν θλιβεράν ἀγγελίαν τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ του. Ἐν τῇ ψυχῇ τῆς γυναίκος εἶχεν ἤδη ἀποσβεσθῇ πᾶν παρήγορον φῶς ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς ἐβασίλευεν ἤδη ἡ βάσανος καὶ ἡ ἀπελπισία. Ὅπου δῆποτε ἐστρεψε τὰ βλέμματά της, ἐβλεπε πανταχοῦ νύκτα σκοτεινὴν. Κατὰ τὰς θλιβεράς ταύτας ἡμέρας ἡ κόμη αὐτῆς ἐλευκάνθη. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐκάθητο χιὼν, μετ' ὅλην τὴν σχετικὴν νεότητά της. Ὅτε δὲ εἰς τὴν ἀγγελίαν της ἦλθεν ἐπὶ τέλους ἡ ἀπάντησις παρὰ τοῦ Καῦ, ὅστις μετὰ τῆς θυγατρὸς του Καρμελίτας εἶχε καταφύγῃ ἐξω εἰς τὸν ἐρὸν κόσμον.

ὅπως λησμονήσῃ τὰς θλίψεις καὶ τὰ βάσανα τῆς καρδίας του, αἱ χεῖρες τῆς Κλεμεντίας Ἰουλίας ἔτρεμον, καὶ παρήλθον πολλαὶ ὥραι μέχρι οὐ λάβῃ τὸ θάρρος ν' ἀποσφραγίσῃ τὴν ἐπιστολὴν.

Ἀλλ' ὅτε ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἀνέπνευσε βαθέως καὶ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἔρρευσαν δάκρυα.

Τὸ γράμμα τοῦ Καίῦ περιεῖχεν ὀλίγας μόνον λέξεις, τὰς ἐξῆς: «Εὐρίσκομαι πλησίον σου διὰ τῆς φαντασίας, ὅπως εἰς προτέρας ἡμέρας. Ἡ κοινὴ θλίψις διὰ τὸ φοβερὸν δυστύχημα, ὅπερ μᾶς ἐπληξεν, ἐξαλείφει ἐκ τῆς ψυχῆς μου πάσας τὰς προτέρας θλιβεράς ἐντυπώσεις. Θὰ μάθῃς παρὰ τοῦ Βόμστωφ, πῶς ἐπιθυμῶ νὰ στολισθῇ ὁ τάφος τοῦ τέκνου μας. Παρεκάλεισα ψαύτως τὸν Βόμστωφ νὰ σπεύσῃ ἀμέσως πρὸς σὲ καὶ νὰ σοῦ παράσχῃ πᾶσαν δυνατὴν βοήθειαν καὶ παρηγορίαν. Τῷ ἐτηλεγράφησα ἀμέσως, ἅμα ἀνέγνωσα τὸ γράμμα σου. Ἀσπάζομαι τὴν Ἰουλίαν. Εἶδε νὰ ἀναπληρώσῃ ἐν τῇ καρδίᾳ μας ὅτι ἀπωλέσαμεν.»

Καίῦ Βίτσδωφ.

Μετὰ τὸ δυστύχημα τοῦτο παρήλθον τέσσαρες περίπου μῆνες.

Ὁ Βόμστωφ, ὅστις παρὰ τὴν παράκλησιν τοῦ Καίῦ, δὲν μετέφησεν εἰς τὴν ἑπαυλιν, ἀλλ' ἐξηκολούθησε νὰ κατοικῇ ἐν τῷ πύργῳ καὶ νὰ διάγῃ τὸν αὐτὸν βίον, ὡς πρότερον, συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ ἐπιστάτου, ἐξετάζων τοὺς λογαρισμούς, φροντίζων περὶ τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν ἑπαυλιν, φιλοσοφῶν, καπνίζων τὴν πίπαν του, ἀναγινώσκων τὸν Σαίξπηρον, πίνων τὸν μέλανα οἶνον του, ἔλαβεν αἰφνης πρῶτον τινὰ τὰ θέρους, μετὰ μακρὸν διάλειμμα, μίαν ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ Καίῦ, ἀναγγέλουσαν αὐτῷ νέας καὶ χαρμοσύνας ἐκπληκτικὰς ἀγγελίας. Ἦτο δὲ ἡ ἐπιστολὴ καὶ μὲ διάφορον ὕφος γεγραμμένη ἢ τὰ πρότερον σύντομα καὶ σπανίως ἐρχόμενα γράμματα.

«Δόξα τῷ Θεῷ!» ἀνεφώνησεν ὁ Βόμστωφ, ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολὴν, «Καὶ πάλιν ἔχει δίκαιον ὁ μέγας ἱατρὸς τῶν ψυχῶν, ὁ πανδαμάτωρ χρόνος.»

Ἡ δὲ ἐπιστολὴ τοῦ Καίῦ περιεῖχε τὴν ἀγγελίαν τῆς προσεχοῦς ἐκ τοῦ ταξιδίου ἐπιστροφῆς τοῦ Καίῦ, μετὰ τῆς Καρμελίτας τῆς σκοπούμενης οἰκοδομήσεως ἐπαύλεως ἐν Βερολίνῳ καὶ τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἴσως δὲ καὶ τῆς συμπιλιώσεως αὐτοῦ μετὰ τῆς Κλεμεντίας Ἰουλίας.

Η ΓΝΩΣΙΣ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ.

Ἀφορισμοὶ ὑπὸ Ἑρρέστου Ἑκσταίν.

Τῶν ἀδυνάτων ὅλως θεωρεῖται κοινῶς ἡ γνώσις τοῦ μέλλοντος, καὶ ἡ γνώμη ὅτι οὐδεὶς τὸ μέλλον δύναται νὰ γνωρίσῃ ἐν τῇ συνήθει αὐτῆς ἐκδοχῇ ἀποβαίνει τοσοῦτον φανερά, ὥστε οὐδεὶς ἐρευνᾷ περὶ τοῦ ἀπολύτου αὐτῆς κύρους, ἀλλὰ τὴν λαμβάνει ὡς δόγμα.

Καὶ ὅμως ἡ γενικὴ αὕτη ὑπόληψις εἶνε ἀμφισβητήσιμος.

Καὶ ἐν πρώτοις ἂς σκεφθῶμεν ἐπὶ βραχύ.

Ἐν γένει ἐκ τοῦ συνόλου ἐκείνου, ὅπερ δύναται νὰ γνωσθῇ ἡμεῖς οὐδὲν ἄλλο ἢ σχεδὸν ἀσύνοπτον τεμάχιον γινώσκουμεν. Ἡ ἄγνοια αὕτη ἰσχύει τοσοῦτον περὶ τοῦ παρόντος ὅσον καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος. Συλλογισθῶμεν τὸ ἐξῆς. Τί γινώσκουμεν νῦν λόγου χάριν περὶ τοῦ μεγάλου συμπλέγματος τῶν συμβεβηκότων, ὅπερ — δὲν ἐννοοῦμεν ἐν τῷ σύμπαντι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γῆνις σφαίρας, ἥτις εἶνε ἡ πατρίς καὶ τὸ ἔδαφος, τῇ πρώτῃ Ἀπριλίου τοῦ 2000^{ου} ἔτους μετὰ Χριστοῦ ἔλαβε χώραν; Οὐδὲν ἀπολύτως, ἐκτὸς ἂν συνέβαινε τι λίαν ἀξιόλογον ἱστορικὸν γεγονὸς κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, ὅπερ δὲν πιστεύω. Ἐκ τῆς μεγίστης δὲ καθολικῆς κινήσεως, ἥτις κατὰ τὴν εἰρημένην ἡμέραν ἐν χιλίαις πόλεσιν καὶ ἑκατοντάκις χιλίαις κώμας καὶ κωμίους συνέβη, ἐκ τῶν ἀπειραρίδων ἐνός ἐκάστου τῶν κατοίκων πράξεων, ἐκ τῆς ἀνεξαντλήτου ἀφθονίας, ἥτις καταγελᾷ οὕτως εἰπεῖν τῆς εἰς γνῶσιν ἐπιτηδειότητός μας, τῶν ἀτομικῶν κινήσεων ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τῶν κατοίκων τούτων, ἐκ τῶν ἐπιθυμιῶν, παθῶν, παραστάσεων ἐντυπώσεων κτλ. αὐτῶν γινώσκουμεν ἡμεῖς τοσοῦτον ὀλίγον, ὅσον καὶ περὶ ἐκείνου ὅπερ μέλλει μεθαύριον νὰ κινήσῃ τὸν ἐγκέφαλον τῶν κατοίκων τοῦ Βερολίνου. Ὡσαύτως ὀλίγον, μᾶλλον δὲ πολὺ ὀλιγώτερον. Διότι γινώσκουμεν τοῦλάχιστον μετὰ πολλῆς πιθανότητος νὰ προεῖπωμεν ὠρισμένας τινὰς ἀτομικὰς κινήσεις τοῦ ἐγκεφάλου τῶν ἐν Βερολίνῳ, ἂν παύτας ἐκ τῆς σήμερον λάβωμεν ὑπ' ὄψιν· διότι κατὰ τὸν νόμον τοῦ αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ, αἱ τῆς σήμερον κινήσεις δύνανται κατὰ μέρος τὰς τῆς αὔριον νὰ ὀρίσωσιν. Δεχθῶμεν λόγου χάριν ὅτι ἔρχεται σήμερον ἡ εἰδησις, ὅτι πολυφίλητος καὶ λατρευτὸς πολιτικὸς

ἀνὴρ μέλλει ν' ἀποθάνῃ, βεβαίως ἑκατομμύρια πρὸς ἓνα δυνάμεθα νὰ στοιχηματίσωμεν, ὅτι αὔριον ἐν τόσαις καὶ τόσαις κεφαλαῖς λύπη πένθος, ἀγωνία μέλλει νὰ ἐπικρατεῖ κ. τ. τ. Μόνον συνεπεία μεγάλου τινὸς γεγονότος, ὅπερ πᾶν τὸ Βερολίνον θὰ ἐξηφάνιζεν, ἡδύνατό τις νὰ χάσῃ τοιοῦτό τι στοιχείημα. Κατ' ἀκολουθίαν τὸ «αὔριον» ἐν τοιαύταις περιστάσεσιν ὀρίζεται ἀκριβέστερον ἢ ἡ πρώτη Ἀπριλίου τοῦ 2000^{ου} ἔτους.

Ἡ αὕτη θέσις περὶ τῆς μικρότητος τῆς ἡμετέρας γνώσεως ἰσχύει καὶ περὶ τοῦ παρόντος. Διότι καὶ ἐν τούτῳ ἀφανίζεται τὸ (διὰ τὸν σκοπὸν τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως οὐχὶ ἀσήμαντον) ποσὸν τοῦ γνωστοῦ ὡς πρὸς τὸ ἀμέτρητον σύνολον τοῦ ἀγνώστου. Οὐδὲν σχεδὸν γνωρίζουμεν — διότι πᾶς ἀριθμὸς πρὸς τὸ ἀπειρον θεωρούμενος εἶνε ἴσος τῷ μηδενί. Ὅλως μονομερῇ φωτεινὰ σημεῖα ἀναφαίνονται ἐκ τοῦ τὸν κόσμον περικαλύπτοντος ἀμέτρου σκότους τοῦ ἀγνώστου ἀμυδρῶς φωτοβολοῦντα — οὐχὶ ὡς οἱ ἀστέρες ἐπὶ νυκτερινοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ἐν μαρμαίρον μύριον ἡλιακῆς κόνεως ἐπὶ τῆς αἰωνίας ἀβύσσου τοῦ σύμπαντος.

Ὅτι ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀτελείας τῶν ἡμετέρων ὀργάνων οὐχὶ ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων. Καὶ τὸ μέλλον κατ' αὐτὸ θὰ ἡδύνατο νὰ γνωσθῇ ἀκριβῶς καὶ δὴ μέχρι τῆς ἐλαχίστης λεπτομερείας ἐπὶ τῇ προῖποθέσει μόνον ἐνός τινός· ὅτι δηλ. τις ὀλόκληρον τὸ παρὸν μέχρι καὶ τοῦ ἐλαχίστου γινώσκει, ἐφορᾷ καὶ ἔχει ὡς διδόμενον εἰς τὴν διάθεσιν του.

Πᾶν ὃ, τι συμβαίνει — ἐπειδὴ ζῶμεν ἐν κόσμῳ ἔνθα ὁ ἀπαράβατος δεσμός τοῦ αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ ἰσχύει — εἶνε ἀεὶ ἀναγκαῖον ἐπακολουθήματα τῆς προηγηθείσης αὐτοῦ αἰτίας. Ὅταν γνωρίζω τὴν αἰτίαν γνωρίζω πρὸς τούτοις μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας τὴν ἀναμενομένην ἐνέργειαν. Ὅτι ἐνίοτε ἡ ἐνέργεια αὕτη φαινομενικῶς ματαιοῦται καὶ λαμβάνει ἄλλην διεύθυνσιν ἢ τὴν κανονικὴν, τοῦτο οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τὸ ἀποτελεσματικὸν ἄλλης τινὸς νεωστὶ ἐπεισαχθείσης αἰτίας, ἥτις μετὰ τῆς προτέρας συνδυάζεται. Ἄν ἐγνώριζον πρὸ τοῦ